Battaiak a nagyvilágban – Balla Lóránt

A szentföldi zarándoklat

A képviselő naplója

IX. ÉVF. 82. SZÁM

2021. ÁPRILIS

Százhalom

ÓVÁROSI KÖZÖSSÉGI, KÖZÉLETI FOLYÓIRAT

Fotó: Pap Miklós

A TARTALOMBÓL: A Varga család emlékére • Balla Lóránt, a tiranai nagykövet • Szabó Gábor: A képviselő naplója • Pfeiffer Ádám: Boltos történetek • A Jankovits-lányok (folyt.) • Napóleon Százhalombattán? • Tamási József atya: Zarándoklatok a Szentföldre • Vidoszava Szvoboda: Nyelvoktatás és népismeret • Bronzkor végi éléskamra egy családi ház pincéjében • Történetünk története: Historia Domus • Az ortodox kereszténység története: A XX. század történései • Neve ha van, csak áruvédjegy?

Koronavírus járvány

A Varga család emlékére

A ’60-as éveket írtuk. Hatalmas tempóban indult az erőmű és az olajfinomító építése. A Dunamenti Hőerőmű Beruházás barakkjaiban többezer férfi lakott és nők is, akik az építkezéseken dolgoztak. A szállások mellett volt egy szolgáltatóház, ahol élelmiszerbolt, kocsma, fodrász, vagyis az élethez szükséges legelemibb feltételek adottak lettek. És volt egy nagyobb terem, ahol esténként a TV előtt az emberek kikapcsolódhattak a mindennapi robotból.

A faluban fiatal fiúk csoportja jelent meg, ismerkedni, barátkozni, udvarolni a lányoknak. Varga Gabi, a csinos, szőkehajú, kékszemű fiatal kézműves is közöttük volt. Hogy közben ipari tanulóként voltak-e itt vagy már végzett szakmunkásként, megkérdezni tőle már nem tudom. Vidámak voltak, életrevalók. Szabadidejükben sokat sportoltak – kézilabdáztak, fociztak, eveztek. Udvaroltak a lányoknak és később többen közülük a faluból nősültek, alapítottak családot.

Varga Gabi talán kicsit később, mint a többiek és nem battai lányt vett feleségül. Marika honnan jött, talán csak a közeli ismerősök tudták. Anyakönyvi kivonata Csehszlovákiában lett kiállítva szlovákul. A nevekről ítélve szülei magyarok voltak, de szlávosított neveket jegyeztek be az anyakönyvbe: az apa neve így lett: Karol Drávai, az anyáé Margita Rodena Bagiová. Marika pedig: Maria Drávaiová néven lett bejegyezve az anyakönyvbe. Születési dátuma: 1942. szeptember 8. Mindez valószínű azt jelenti, hogy a családot kitelepítették a Felvidékről azokkal együtt, akik mindenüket hátrahagyva a Benes dekrétum büntetése miatt kényszerültek elhagyni otthonaikat, házukat, hazájukat.

Amikor felnőttként családalapítás után gyermekeink születtek, az utcán találkozva, már csak néhány mondatra futotta: - Hogy vagytok? Hogy vannak a gyerekek?- aztán mindenki ment a dolga után. Mégis öröm volt, ha tudtuk hol, melyik családban született gyermek, aztán gyermekek. Varga Gábornak és Marikának kislánya: Gyöngyi – 1974. december 9-én született, majd talán 9 esztendő múlva kisfia, Gábor, aki édesapja nevét kapta.

A fiúk, a barátok nem szakadtak el egymástól, segítették családi házaik építését egymásnak. Így építkeztek Varga Gáborék is az óvárosban.

Múltak az évtizedek és láttuk felnőni a gyermekeket, majd családot alapítani. Aztán jöttek az unokák és bizony néhányan már dédunokának is örülhettünk. Marika és Gábor is biztosan szerettek volna unokát, unokákat, de a családban örökletes betegség lehetett az oka, hogy ez nem történt meg. Aztán sorra jöttek náluk a bajok. Marikának új vesét kellett beültetni, hogy élni tudjon és bajait gyermekei is örökölték. A fiút végül le kellett százalékoltatni. Mégis mindezek ellenére, az óvárosi családi ház kertjében Gábor szőlőt, gyümölcsfákat ültetett, zöldséget termelt, fóliasátorban palántát, ólban baromfit nevelt és nem csak magának. Palántát ajándékozott a szomszédoknak, ismerősöknek, hogy ők is termelhessenek. A zöldség és gyümölcs feleslegből pedig adott a szomszédoknak is jószívvel. Mindenkihez volt néhány kedves szava. A családot szerették a szomszédok, mert kedvesek, barátságosak voltak mindenkihez. Döbbenten állnak a történtek előtt.

Minden ember szeretné, ha a baj, a tragédia elkerülné a házat, de nem egyformán mér a sors. Kinek kevesebb, kinek több, és van akinek bőven jutott. Mégis az ő történetük és tragédiájuk nem mindennapi események sorozata. A család tagjai gyors egymásutánban távoztak az élők sorából, hihetetlen módon. Gábor és felesége megkapta az első oltást, remélve, hogy védettek lesznek. 2021. március 21-én éjjel rohammentő vitte be az édesanyát, Marikát a SOTE Klinikára. Az életét már nem tudták megmenteni és március 25én meghalt.

A baj közben folytatódott és a fiatal Gábor is kórházba került légzési elégtelenséggel Törökbálintra március 22-én. Végül együtt kerültek kórházba Gyöngyi az édesapjával március 27-én, szintén a SOTÉ-ra. Gyöngyi és a fiatal Gábor egy napon halt meg, március 30-án, szombaton. Hogy a feleségét elveszítette Varga Gábor tudta, de gyermekeinek halálhírét az orvosok nem akarták a súlyosan beteg emberrel közölni.

Amikor már lábadozott és úgy tűnt túl van az életveszélyen Gyöngyi társát Szkibak Tamást kérték meg, hogy közölje, mi történt a gyermekeivel. Tamás április 13-án ment be hozzá. Ez túl sok, elképzelhetetlenül és elviselhetetlenül sok volt. A következő napon követte őket a Fénybe. Varga Gábor 1946-ban született, március 23-án volt 75 éves.

A család minden tagját elhamvasztották, temetésük a százhalombattai temetőben lesz.

A házban nem maradt más, csak Gyöngyi társa, Tamás. Most minden feladat egyedül rá hárul. Otthonukra mélységes csend borult. Jennyfer a kutya, szomorúan vakkantva fogadott, hogy Tamással válthassak néhány szót a történtekről. Az udvaron belső építkezéshez deszkák voltak. Tervezték a jövőt. A hátsó udvaron állt az elárvult fóliasátor. A megújuló természet hiába várta a megszokott dolgos kezeket. Az utcán a kerítésen mécsesek égtek egy család emlékére.

Szegedinácz Anna

Battaiak a nagyvilágban

A tiranai nagykövet

Másfél, kéthavonta, de a nagyobb ünnepekre mindenképp hazajön Százhalombattára *Balla Lóránt, Magyarország tiranai nagykövete,* hiszen három gyermeke és több családtagja is itt él. Életútjáról, nagykövetségi munkájáról és Albániáról a húsvéti ünnepek alatt itthon lévő nagykövettel százhalombattai otthonában beszélgettünk.

- Hogyan lesz valakiből diplomata?

- Ha valaki kimondja, hogy Székelyhíd, ahol születtem, akkor mindjárt látszik, hogy mekkora ugrás egy partiumi mezővárosból – aminek volt múzeuma, gimnáziuma – a magyar külügyminisztérium. Nekem is több lépcsőben sikerült eljutnom idáig.

Székelyhídról 1974-ben költöztünk családegyesítés céljából Százhalombattára. Ez egy nagyon befogadó város volt, és szerintem ma is az. A nyolcadik osztályt már itt jártam, aztán valamilyen szerencsétlen, vagy szerencsés véletlen folytán elküldtek egy járási matematikai versenyre, ahol viszonylag jól szerepeltem. Ezért felvettek a II. Rákóczi Ferenc Gimnázium matematika tagozatára. A gimnázium Budapesten, a Rózsadombon van.

Székelyhíd és a Rózsadomb közötti különbséget könnyebben abszolváltam, mint a matematika tagozatot. Végül is végigcsináltam, de matekból egyre rosszabb és rosszabb voltam, ami meg érdekelt volna arra kevesebb óraszám jutott. Ráadásul akkoriban a sportot minden másnál fontosabbnak tartottam. Kézilabdáztam a gimnáziumi csapatban és futballoztam a százhalombattai focicsapatban is. Ezért a jelentkezésem az ELTE történelem–angol szakra sikertelen volt.

A következő egy évben nappal dolgoztam – voltam raktáros a Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalatnál, dolgoztam a postánál, az IBUSZ-nál és néha a helyi TÜZÉP-nél rakodtunk az öcsémmel –, éjszaka pedig készültem a felvételire.

Másodszorra sikerült felvételt nyernem a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolára. Innen a második év után sikeresen átjelentkeztem az ELTE történelem–román szakára. Az egyetemen már az első nap megkérdezte a román tanszék vezetője, hogy nem akarok–e albánul is tanulni? Rábólintottam, és aztán később az egész külügyes pályafutásom az albán nyelv ismeretén alapult.

- Az albán nyelv melyik nyelvhez hasonlít leginkább?

- Az albán olyan indoeurópai nyelv, mint az örmény, vagy a görög, nincs közvetlen családbeli partnere. Használnak latin, szláv vagy görög szavakat, de alapvetően a saját szókincsre épül, így más nyelvek segítségével nem könnyű megtanulni. Nekem is borzasztóan nehéz volt, mert abban az időben másképp működött a világ. Ma már a neten mindent meg tudunk nézni, hallgathatunk bármilyen beszédet. Akkoriban legfeljebb csak a rádióból lehetett idegen nyelvet tanulni.

- A diploma megszerzése után egyenes út vezetett a külügyminisztériumba?

- Az egyetem után történészként dolgoztam a debreceni Déry Múzeumban, majd az Országos Széchenyi Könyvtárban. Nagyon szerettem ezeket a munkaköröket, főleg a könyvtárat, mert annak van egy hangulata.

Felvételiztem a külügyminisztériumba, de először elutasítottak, mondván, hogy akkor mégsem lesz felvétel, de a jelentkezésem arra jó volt, hogy bekerültem egyfajta rendszerbe, és amikor 1991-ben albán referenst kerestek, közvetlenül megkerestek, hogy nem akarom-e ezt a státuszt elfogadni? Felvételiznem kellett ismét, ami akkoriban azt jelentette, hogy két felsőfokú nyelvvizsga megléte mellett írni kellett egy összefoglalót egy megadott külpolitikai témából, valamint az egyik nyelvből vizsgát kellett tennem. Ez nekem sikerült. Így indult a diplomata karrierem.

- Szerette a könyvtári állását, mégis miért jelentkezett a külügyminisztériumba?

- Mert érdekelt. A történelem mindig érdekelt és a történelem meg a politika kéz a kézben jár. Aki megtanul visszatekinteni, annak könnyebb a jelent is értelmezni és talán kicsit több szerencsével néz a jövőbe. Ennyiből úgy gondoltam, hogy engem ez érdekelne.

- Ennek épp harminc éve. Végigjárta a diplomácia hierarchiáját?

- Igen, több régióval is foglalkoztam, és egy évig dolgoztam a miniszterelnökségnél is. 1995-ben kerültem Albániába első titkárként, ez gyakorlatilag első beosztotti szerepet jelentett. Eléggé nehéz feladatok szakadtak a nyakamba, mert egy darabig nem volt nagykövet, ideiglenes ügyvivő lettem, ami nem volt könnyű egy tapasztalatlan embernek és a családom, a három gyerekkel is velem volt.

Székelyhíd

Megbirkóztam a feladattal, ami nem csak a kezdeti tapasztalatlanságom miatt volt nehéz, hanem mert 1997 márciusában az albán állam gyakorlatilag egy hétre összeomlott. Egy polgári engedetlenségi mozgalom alakult ki, ami a belpolitikai válságnak egy súlyosabb formája. A tüntetők laktanyákat raboltak ki, és rengeteg fegyver került a lakossághoz. A külföldi missziókról a családokat és a nőket evakuálták. Ez úgy történt, mint ahogy a filmekben látjuk. Izgalmas, de rémisztő volt. Először jött egy szakasz katona, hogy védjék a területet és minket, de közben hallottuk a fegyverek ropogását. A családomat helikopterrel mentették ki, és hazahozták őket én pedig maradtam.

Amikor rendeződött a helyzet a családom már nem jött vissza. Ez egy sokkhatás volt a gyerekeknek, a fiaim iskolások, a lányom öt éves volt ekkor. Nem akartuk rángatni őket, úgyhogy maradtak Százhalombattán. A szüleim nagyon sokat segítettek a gyereknevelésben. A mandátumom lejártáig 1999-ig ingáztunk, hol a volt feleségem utazott ki hozzám, hol én jöttem haza. Ez nagyon nehéz két év volt, hiszen még nem volt internet, skype, csak telefonon tudtuk a kapcsolatot tartani.

1999 és 2005 között a külügyminisztérium különböző területein itthon dolgoztam. 2005-ben Dél-Afrikába mentem. Ez egy nagyon érdekes kiküldetés volt, mert bár Afrika veszélyesebb volt, mint Albánia a '97-es időszakában, viszont a kontinens nagyon szép. Egy évig maradtam, utána hazajöttem és átjelentkeztem Koszovóba.

Koszovó nagy része albán lakosságú, de a szerb kultúra nagyon erősen van jelen. Egy forrongó térség volt. Amikor már levált Jugoszláviáról, nyitottunk egy irodát. Oda is egyedül mentem, már nem rángattuk a családot. Két részletben hét évet töltöttem ott, másodszorra már nagykövetként. Néhány évet megint itthon dolgoztam és 2018 januárjától ismét Albániában dolgozom már nagykövetként.

- Nagykövetként mit csinál gyakorlatilag?

- Feladataink egyik fele a konzuli érdekképviselet. Ha valakit valamilyen baj ért segítünk megoldani a problémáját. Nagyon fontos, hogy nem helyette oldjuk meg, hanem tanácsot adunk, kapcsolatot teremtünk. Manapság a nagykövetségek kormányablakként is funkcionálnak a legtöbb országban, tehát sok mindent el lehet intézni ott is.

Legalább ilyen fontos a kétoldalú kapcsolatok fenntartása minden országgal. Kötünk szerződéseket – barátsági, közlekedési, oktatási, kulturális, kereskedelmi, rendőri, belügyi, jogi stb. – ellenőrizzük, hogy ezeket a szerződéseket betartják-e. Most újítottuk meg a Stipendium Hungaricum ösztöndíjprogramot. A megállapodás

Albánia fővárosa, Tirana

keretében évente húsz albán diákot fogad Magyarország és fizeti az ösztöndíjukat.

Kulturális együttműködési szerződés keretében Tiranában volt például kiállítása a százhalombattai Csóka László festőművésznek is 2019-ben. Ide sorolhatjuk még a Shkodrában egy '56-os emléktábla kiállítását is, annak tiszteletére, hogy a magyar

forradalom hírére több albán városban szolidaritási diáktüntetés volt. Nem beszélve Apponyi Géraldine, I. Zogu az utolsó albán király magyar felesége kultuszának ápolásáról.

Ezeken kívül folyamatosan tájékozódunk az adott ország belpolitikai, gazdasági viszonyairól. Ezekről jelentéseket írunk, hogy a kormány tisztában legyen vele, hogy az egyes országok hogy állnak. Segítjük a vállalati kapcsolattartást és kapcsolatfelvételt. Partnereket hozunk össze. Ennek köszönhetően számos nagy és kis magyar vállalkozás van jelen Albániában.

Albánia ugyan kicsi ország, de közel van, ezért nekünk stratégiailag is fontos, hogy kapcsolatban legyünk.

- Diplomataként mennyire kell ismerni az ország történelmét?

- Nyilván mi nem történelemtanárként vagyunk ott, de nem árt, ha az ember tudja, hogy honnan jöttek, akkor talán könnyebben meg tudja mondani, hogy hová tartanak. Alapvetően valamennyire ismerni kell.

- Albánia a világ egyetlen ateista országa volt és ma sincs hivatalos államvallása. Mit jelent ez a gyakorlatban?

- Ma már nem mondják, hogy ateista ország. Ez Enver Hodzsa idején volt így. Államvallás valóban nincs. Ez a gyakorlatban csupán annyit jelent, hogy az egyházakat egyáltalán nem támogatják, magukat kell eltartaniuk. Ugyanakkor mind a három meglévő felekezet – muzulmán, ortodox, katolikus – összes ünnepét megtartják. Mindegyik munkaszüneti nap, sőt, ha szombatra vagy vasárnapra esik, akkor kiadják a következő hétfőt is.

Albánia lakosságának nagyjából 65%-a iszlám vallású, a fele szunnita főleg északon, a másik fele a bektási rendhez tartozik. A bektási egy külön vonulat, nagyon mérsékelt a kereszténységhez viszonylag közel áll. 20-22% ortodox, 10-11% pedig római katolikus vallású.

Albánián kívül is élnek még albánok, például Koszovóban mintegy másfél millió, Észak-Macedóniában hét-nyolcszázezer és Görögországban százezer fő. Ezen kívül a nagyvilágban is nagyon sokan élnek. A kivándorlásuk még a hatvanas években indult meg, vendégmunkásként és nagy részük kint is maradt. Például Svájcban és Németországban negyed-negyed millióan laknak napjainkban. Sok helyen már második, harmadik generáció él.

- Az évek óta tartó migrációs hullám menynyire gyötörte meg Albániát?

- Ez fontos dolog, hiszen az albánok közül is sok a migráns, csakhogy ők alapvetően egy már külföldön élő rokonsághoz költöznek, minden esetben úgy, hogy a befogadó ország nyelvét ismerik. Azaz kulturálisan nincsenek távol a fogadó országtól. Odamennek, és rögtön gyökeret tudnak ereszteni.

Az Európán kívüli migránsok esetén más a helyzet. A migránsáradat Albániát is érinti, de nem akarnak ott maradni, csak

Csóka László festőművész kiállítása Tiranában, 2019-ben

átutaznának. Az idei hivatalosan ismert adat szerint tízezer fő érkezett az országba, de nyilván többen voltak. Ugyan a fő migránsútvonalból kiesik Albánia, de ha elérik a tengert, akkor már megpróbálnak onnan Olaszországba jutni.

- Albániáról sokan úgy gondolják, hogy archaikus ország. Mennyire igaz ez?

- Albánia gazdasága húsz éve töretlenül fejlődik, nő. A klasszikus albán gazdaság – állattartás, növénytermesztés – megszűnt, már inkább nagygazdaságok vannak, viszonylag kevés alkalmazottal. A tengerpartja épp úgy ki van építve, mint az Adria bármely más tengerparti szakasza. Az árai viszont jóval olcsóbbak, mint más partszakaszokon. Nagyjából a hazai vendéglátás árszínvonalával lehet számolni.

Nagyon sokat fordít a turizmusra. Megkezdték a hegyekbe vezető turistaútvonalak kialakítását is. Még az elején járnak, de elkezdődött, és amíg ki nem alakítják teljesen, továbbra is csak vezetővel érdemes útra kelni. Remek szállodák és éttermek vannak. A közbiztonság jónak nevezhető, de a vadkempingezést azért nem ajánlom. Magyarországról is évről-évre több turista látogat Albániába. 2019-ben már több mint negyvenezren voltak. Ez a szám nyilván tovább fog nőni, amint a pandémia alább hagy, vagy megszűnik.

- Milyen a járványhelyzet Albániában?

- Érdekes, hogy a vírus gyengébb ezért jóval kevesebb a fertőzött vagy a halott. Ez talán az éghajlati viszonyok, a táplálkozási- és alkoholfogyasztási szokások és a nyugodt mediterrán mentalitás összességéből adódik.

Az oltást megkezdték. Voltak szigorú korlátozások, de azok jó részét már feloldották. A szálláshelyek, a vendéglők és az egész ország várja a turistákat. Egyelőre csak személyautóval, de ha az európai járványhelyzet javul, akkor újra visszaállítják a közvetlen repülőjáratot is.

Balpataki Katalin

Szabó Gábor beszámolója

A képviselő naplója

Április hónapban a beoltottak száma elérte a több mint 3,5 milliót, így a korlátozások enyhítése is megkezdődött. Sajnos a járvány eddigi legmegrendítőbb híre, hogy az óvárosi Varga család minden tagja a Sars-CoV-19 vírus áldozata lett! A Hatósági Iroda közreműködött a rokonok felkutatásában, akik felvették a kapcsolatot a temetést megszervező személlyel.

Minden áldozat nagy veszteség közösségünk számára, ezért kezdeményezem, hogy állítsunk emléktáblát vagy emlékoszlopot a koronavírus-járvány százhalombattai áldozatainak emlékére. Ez ügyben Illéssy Mátyás plébános úrral már felvettem a kapcsolatot.

Április 2. A Sirály játszótér tűzrakó helyeit tisztítottam ki, ezzel is növelve azok élettartamát.

A Szákom Kft. seprőautója a városrész útjairól eltakarította a téli síkosságmentesítő anyagot, ugyanez a kerékpárútjainkon is megtörtént.

Szalai Attila képviselőtársam ünnepi ebédosztása a hajléktalanszállón húsvét alkalmából sem maradhatott el. Török Sándor alpolgármester úrral ismét aktívan segédkeztünk, az egytálétel mellé savanyúság, gyümölcs és édesség is jutott minden lakónak, dolgozónak egyaránt.

Április 4. Húsvéti ünnepi ebéd és sütemény került több óvárosi asztalára feleségem jóvoltából.

Április 8. Újabb közterületi kukák kerültek kihelyezésre, valamint a Sirály játszótérre 2 db 240 literes kuka is, mert a hétvégi megnövekedett látogatottság okán, szükség volt már ezekre.

A Szent László út 75-nél található trafó túlfeszültség szabályzójának meghibásodása miatt volt rövidebb ideig áramszünet Óváros ezen részén. Köszönöm az ott élők jelzését és intézkedését! Kisebb közvilágítási hibát továbbra is jelezzék a Műszaki Irodának a 06 23 542-128 számon!

Április 10. Hét vezér útja Duna-parti lejáró korlátjának évekkel ezelőtt nekigurult egy autós, civil óvárosi szakember segítségével most javítva lett, ami részben új festést kapott.

Szalai Attilával az Olajmunkás utat tisztítottuk meg 20 zsák szeméttől.

Április 11. Tájékoztató táblákat helyeztünk ki Boda Tamás jóvoltából a Csenterics Sándor útra és Sirály játszótérre, felhívva a figyelmet a környezetünk tisztaságának megőrzésére.

Április 14. A Generali okos zebra pályázatára „neveztem be” 2 óvárosi kijelölt gyalogos átkelőhelyet.

Április 18. Lakossági igényeknek megfelelően az Almafa utcai virágládákból 4 db áthelyezésre került a Lehel utcába,

ahol évek óta várták a forgalomlassítás eme formáját. Köszönöm Szalai Attilának és az önkénteseknek a segítséget, valamint a Szamuráj 07 Kft.-nek a szállítmányozást.

Április 20. Megkezdődtek a Halász utca csapadékvíz elvezetésének munkálatai amik várhatóan 6 hétig tartanak, ezzel egy régóta fennálló probléma lesz megoldva városrészünkön.

Április 24. Önkéntesekkel a Csenterics Sándor út városhatártól a 6-os útig tartó 2 km-es szakaszát tisztítottuk meg a Föld Napja alkalmából. Az akcióhoz családom

után elsőként Szalai Attila csatlakozott. A három órás környezetszépítés után Forrai Csaba jóvoltából az összegyűjtött 5 m^3 mennyiség a Szákom Kft. hulladékudvarába lett szállítmányozva. Legfőképpen vodkás üveg, sörös doboz, cigarettás doboz és vizes petpalack volt eldobálva, de találtunk baseball ütőt, telefontokot, kulcsot, törött mobiltelefont, bőröndöt, fűnyírót, parfümös üveget, ágynemű és konyharuha szettet, műanyag ablakkeretet és még sorolhatnám mi mindent.

Loós Attila ötlete nyomán egy újabb családi programra hívjuk a városlakókat a Mikulásik Gábor vezette 1026. sz. Szent László király Cserkészcsapat, valamint a Falusi Közösség tagjaival. A május elején kezdődő a gyermeknap alkalmából életre hívott eseményről bővebben a közösségi médiából és Halom TV-ből hamarosan értesülhetnek!

„Ha jó fej akarsz lenni és még nem vagy teljesen kocka, akkor keress velünk JÓFEJKÖVEKET! Jól járs a jófejkedéssel...!"

KÉREM VIGYÁZZANAK, VIGYÁZZUNK EGYMÁSRA!
Elérhetőségeim a szokásosak, keressenek bizalommal:
szabogabor@mail.battanet.hu,
06 20 222 2930

Lomtalanítás

Április 15-17. Rendben lezajlott városrészünkön a lomtalanítás. Ezúton köszönöm a Szákom Kft. munkatársainak a folyamatos elszállítást, hiszen még vasárnap is hordták a kihelyezett lomokat. A családi házas övezetekben összesen 212 tonna(!) hulladék halmozódott fel.

Tűz a téglagyárban

Mosoly Titka
FOGÁSZAT
DIÓSD
Dr. Hézer Andrea
fogszakorvos
• Fogmegtartó kezelések
• Esztétikus tömések
• Héjak
• Kivehető és rögzített pótlások
Faragó Katalin
dentálhigiénikus
• Szájápolási tanácsadás
• Fogkőeltávolítás
• Fogfehérítés
• Fogékszer
• Barázdazárás (gyerekeknél)
BEJELENTKEZÉS:
06-20-911-6687

A Kalendáriumot olvasva jut eszembe

Boltos történetek

Arra még sokan emlékeznek, hogy a mai Szt. László utca közepén az üresen álló üzletház helyén egy masszív ház állt, melyben Földművesszövetkezet, majd Népbolt

néven a falu boltja működött. (Miért bontották le?!) Ez a ház eredetileg a Hangya szövetkezet üzlete, és annak a mindenkori vezetőjének lakása volt.

A Hangya szövetkezet 1898-ban alakult Budapesti központtal, majd hamarosan az egész Kárpát-medence szinte valamennyi településén létrejött üzlethálózattá fejlődött. Százhalombattán 1908-ban alakult meg Hangya szövetkezet, és rövidesen megépült a ház, amelyben megnyílt, és 1945-ig működött a falu Hangya boltja. A „Fölszegen" megépült a Hangya vendéglő is, amely szintén 1945-ig e néven, majd más-más néven tovább működött.

A Hangya üzletházhoz én érzelmileg erősen kötődöm, hiszen a szoba-konyhás szolgálati lakásban születtem, és néhány évig itt gyerekeskedtem. Édesapám a Tolna megyei Bonyhádról származik, az ottani Hangyában sajátította el a kereskedői szakmát. 1931-ben megpályázta és elnyerte a battai Hangya boltvezetői állást. Fiatalemberként Katalin nővérével, mint házvezetőnővel, elfoglalta a szolgálati lakást. Mint említettem, a sokak által üzletnek ismert háznak csak a déli része volt üzlet, többi rész a lakás volt.

1934-ben édesapám feleségül vette Tóth Sándor hentes és mészáros mester Ilona leányát, az én édesanyámat. Ebben a lakásban kezdték közös életüket (Kati néni visszament Bonyhádra). 1937-ben ebben a kis lakásban születtem én, az érdi Medved doktor segítségével. Ilike húgom 1941-ben már Budapesten, kórházban jött világra. Ebben a lakásban 1945-ig éltünk. Én, mint kisfiú gyakran bejártam a boltba, megismertem az árukat, találkoztam a vevőkkel, a battai emberekkel. Felnőttként visszaidézve az ott tapasztaltakat, csodáltam, hogy abban a kis üzletben minden kapható volt, amire a battaiaknak szüksége lehetett. Jó volna részletesen írni a fantasztikus árukészletről, ami a boltban és a raktárakban elfért. Most csak annyit, hogy az élelmiszerek mellett (a romlandó áruk hűtését az udvarban lévő jégverem jegével jégszekrényben oldották meg) italáruk (reggel pálinkázni is lehetett), vegyi áruk (petróleum, kocsikenőcs stb.), méteráruk, ruhanemük, cipők, zománc-, üvegáruk, vasáruk (lópatkósarok, tompa, hegyes, patkószeg, drótárú) és még sok egyéb kapható volt a Hangyában. Kenyér nem, csak friss péksütemény volt minden reggel, amiről Tunkel Jani bácsi gondoskodott.

Édesapám első számú segítője édesanyám volt, de mindig voltak tanulók (inasok), segédurak is. A Főnök úrtól, Ádám bácsitól már ekkor, majd később is sok battai fiatal tanult a szakmát. Ebben az időben a Tóth fiuk: Miska (Kecsa), Laci (Basa), Würth Anti, Jászberényi Pityu, Horváth Miska dolgozott vele. Segédje volt, majd a dunafüredi fiók népszerű vezetője lett a szolgaegyházi Horváth Gyurka is.

A háború után a korábban vásárolt házba költözött a család, ahol édesapám saját boltot nyitott. Ebben az üzletben, különösen az infláció elmúlta után, a forint bevezetését követően, fokozatosan minden kapható volt, úgy mint korábban a Hangyában. Ekkor már én is gyakran a pult mögé állhattam, segíteni a kiszolgálást. Az egykori Hangya boltot Földművesszövetkezet néven Jászberényi Pityu és Horváth Miska vezetésével nyitották újra.

A mi üzletünk jól működött 1951-ig, amikor édesapám „visszaadta" az iparengedélyt, be kellett zárni az üzletet. Állást keresett, amikor az akkori párttitkár Vinics Juli néni bejött hozzánk, és közölte, hogy a fiatal boltvezetőket le kell váltani, és Pfeiffer „elvtársnak" kell tovább vezetni az üzletet. Így került vissza édesapám abba az egykori Hangya boltba, ahol korábban volt vezető. Sikerült újból megnövelni az árukészletet, persze csak az akkori időben lehetséges szerény választékkal.

1953-ban szervezeti átalakítással összevonták a Földműves szövetkezeteket. A battait az Érd és vidéke központhoz csatolták. Egy év múlva sor került az egykori Han-

gya üzlet bővítésére. Átmenetileg a kocsma egy részébe költözött a bolt, amíg az átépítés tartott. Az egykori lakást a bolthoz csatolták, igy létrejött az a tágas, korszerűen berendezhető „kisárúház”, amelyre már a fiatalabbak is emlékeznek.

Az ipar telepítés idején a bolt átkerült a Nyugatpestmegyei Népbolt vállalathoz. Ebben a korszerű boltban édesapám 1970-ig, nyugállományba vonulásáig volt vezető. Ezekben az években Versits Jancsi, Vlukovszki Matyi, Simon Marika, Reiszné, Wejmoláné, Menyháziné, Csiszérné, Tóthné, Sinkó Ági, és persze édesanyám voltak munkatársai.

Elmondhatom, hogy az öt évig tartó „maszekség”-től eltekintve, édesapám 1931-től 1970-ig ugyanabban az üzletben volt vezető, amelyet az évek során Hangyának, Battai Földműves szövetkezetnek, Érd és vidéke Áfésznek, Népboltnak neveztek.

Ezek az események jutottak eszembe, miközben a Százhalom Kalendáriumot olvasgattam. Gondolom, ezeket a tényeket is

érdemes lejegyezni.

Ja! Még annyit, hogy édesapámtól a bolt vezetését a Faluvédő Egylet egyik alapítója, a Százhalom újság és a Kalendárium munkatársa, a battai múlt és jelen történetének ismerője, őrzője, Jankovits Márta vette át.

Lejegyezte: dr. Pfeiffer Ádám, az egyik legidősebb „ófalusi”

Jankovits Márta: Emlékmorzsák

A Jankovits-lányok *(folytatás)*

Történt egy nagyon meleg nyári napon, lehettem hat éves körül, amikor szokás szerint a szomszédban apám testvérénél, Jankovits József (Jóska bátyja) házában töltöttem az időmet. A képen ő látható igen idősen.

Nagyon szerette a földet az állatokat ő az igazi föld embere. Részt vett a Nagy Háborúban az olasz fronton. A Rokitnói mocsaraknál a lovával együtt süllyedni kezdett. Látta, hogy innen nincs szabadulás és lőtt. Ezt hallotta meg egy szanitéc és sikerült kihúznia a nagybátyámat. Hazajött a frontról és ő volt az egyetlen a testvérek között, aki nem kapta el a spanyolnáthát. Szinte soha nem volt beteg.

A nyári konyhában volt az utcára néző ablak előtt egy fehérre festett karosszéke. Ott szeretett nézelődni. Abba soha senki nem ült bele. Nem tiltotta meg, de mindenki tudta ez az ő helye. A 12. születésnapomon azt mondta, hogy üljek bele a karosszékbe. Ez volt az ajándéka, ami mindennél többet ért. Szerettem ott lenni, mert sokan voltak, nagybátyám, a felesége (leánynevén Kővári Mária), a lányuk, Miákits Ferencné született Jankovits Julianna (Juci nénje), a férje és a két gyerek, Ferike és Jutka. A Juci némről később bővebben írok, mert nála jószívűbb, türelmesebb, szeretetre méltóbb embert keveset ismerek.

Megint csak a szerencsémre hivatkozhatom, amikor egész gyermekkorom egy „nagycsaládban” telt el. Ahol jobban ízlett az étel, ott ettünk, hol itt hol ott aludtunk, de erről később.

Jóska bátyám igazi parasztember volt, lóval, tehenekkel, disznókkal, szalmakazallal, szénapadlással, aprójószággal. Az eset azon a bizonyos napon pont velem és a két kis malaccal esett meg.

A fúrt kút mellett volt az állatok itatója, ahova ilyen hőségben folyamatosan cserélték a kútból a vizet. Ültem a vályú szélén és figyeltem a két kismalacot. Később tudtam meg, hogy ezek hat hetes választási malacok voltak. Szegények – gondoltam – milyen melegük lehet. Na majd én segítek rajtuk. A gondolatot tett követte és egy ott lévő kannát belemerítettem a hideg kútvízbe és leöntöttem a két malackát. Nagyon meglehettem elégedve magammal egészen másnapig, mert akkor tört ki a botrány. A két malacka elpusztult.

Persze nyomozás indult, tudták, hogy két egészséges állatnak egyszerre nem lehet vége. Azt is tudták, lehet, hogy kint volt az állatorvos, azt nem tudom, de azt mondták

a felnőttek, hogy tüdőgyulladást kaptak. Ezt csak akkor lehetséges, ha a felhevült testüket hideg víz éri. Akkor jöttem rá, hogy bizony a tettes én vagyok. Máig is emlékszem arra az ijedségre és lelkiismeret-furdalásra, amit akkor éreztem. Arra azonban kicsit büszke vagyok, hogy nem vártam meg, míg kiderül, azonnal elmeséltem, ahogy most is mi történt az előző nap.

Valószínű, hogy nem úsztam meg büntetés nélkül, de hogy mire ítéltettem már nem tudom. Arra azonban igen, hogy a két malacka ára akkor darabonként 600 forintba került, apám egyhavi fizetésébe. Ezt később gyakran hallottam, amikor a rosszaságaimat sorolva erre is emlékeztetett anyám.

Egyet tudok, hogy sem a nagybátyám sem a családból soha senki más nem tett szemrehányást ezért.

*

Sokszor csodálkozom, hogy visszagondolva mennyi mindenre emlékszik az ember. Ebben az is benne lehet, hogy sokszor elmesélték, így aztán saját emlékként őrizzük meg. Így történhetett, hogy 1956-ban (az év biztos, de a hónap és a nap nem), hogy még a téli konyhában feküdtem a kiságyamban, amikor minden mozogni kezdett. Öt évesen nem hiszem, hogy ezt észleltem volna, de azt igen, hogy anyám az ágy fölé hajol átfogva a másik felét.

Később sokszor hallottam ezt a történetet. Dunaharasztin volt a földrengés és még nálunk is mozgott a szekrény, potyogtak az edények a konyhaszekrényből. Mozgott a plafonon a lámpa. Annyira gyorsan jött, hogy anyámnak már arra sem volt ideje, hogy kikapjon az ágyból és kifusson az udvarra. A saját testével védett, hogy ha összeomlik a ház, őt üsse agyon. Nem hiszem, hogy ezt így végig gondolta, inkább ösztönösen cselekedett. Szerencsére nem lett nagyobb kár, még a falak sem repedtek meg, csak néhány porcelán és üveg tört össze.

*

Anyám úgy gondolhatta, hogy három évesen ideje lenne óvodába mennem.

Apám kedvenc mondása volt hogy: „Nálunk a nagy dolgokat én döntöm el, a kisebbeket anyád, de nagy nagy dolgok nincsenek”. Persze ez igazából nem így lehetett, mert ők ketten minden megbeszélhettek, de soha nem előttem.

Az óvoda akkoriban ott volt, ahol ma a zöldséges van, még talán az a régi vasrácsos kapu is megvan, ami akkor volt. Sok mindenre nem emlékszem, de arra igen, hogy nem szerettem óvodába járni. Főleg a délutáni alvást nem, amikor matracokat tettek a földre és azon kellett aludnunk. A másik, amit nem szerettem, az a paradicsomleves volt.

Valahogy – akkor még nem zárták az óvodák kapuját – sietve kiosontam és elindultam hazafelé. Nem sokáig jutottam, mert észrevette a szemfüles dadus, rohant utánam és már a szerb templomnál utolért.

Egy jó emlékem van az oviból és van róla fénykép is, amikor Pestre mentünk, az állatkertbe. Ültünk egy padon: balról fehér ruhában a Bocsev Erzsi, háta mögött a Toskov Cveti, a szemüveges jómagam, mellettem a Würth Ildi, a Radován Lacika, a Hájas Maria, a Cseresnye Jóska. A nadrágos kisfiúnak már nem tudom a nevét, de a dadus a Kővári Juci néni ölében a későbbi legjobb barátnőm a Szlávik Irénke ül.

Ebbe az ovis dologban, ahonnan anyám hamar kivett, az az érdekes, ami ma már lehetetlen. Ebben a korunkban a szülők soha nem kísérték el a gyerekeket. Egyedül jöttünk-mentünk, de valakik végig szemmel tartottak. Ezt onnan tudom, hogy ha valamit rosszat tettem az úton, anyám már tudta. Egy egész falu vigyázott ránk. ■

SZÁZHALOM
Óvárosi Közösségi, Közéleti Folyóirat
Megjelenik havonta
Felelős kiadó:
Jován László,
a Hírhalom Egyesület elnöke
Szerkeszti a szerkesztőbizottság.
Postacím: 2440 Százhalombatta,
Csenterics út 4.
Tel.: 06-30-966-8079
www. szazhalom.hu
ISSN szám: 2559-9860
Nyomdai munkák:
Hírhalom Egyesület, Százhalombatta
Támogatók:
Nemzeti Együttműködési Alap
Miniszterelnökség
Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.

Napóleon Százhalombattán?

Százhalombatta a XX. századi iparosításig a környék legkisebb települése volt. Rajta átmenő forgalmat csak a Duna biztosított. Így nem csoda, ha a település történetében nem sok országos, vagy európai vonatkozású esemény akad. Főleg nem olyan, melynek nyomai napjainkban is látható lenne.

A Dunafüred déli részén, a római táborra épített Napóleon-sánc ilyen, hiszen a védműrendszert Napóleon esetleges támadásának kivédésére kezdték építeni 1809-ben.

Napóleon európai hadjáratai során két ízben is járt a magyar királyság területén. Először 1805-ben, amikor a nyertes austerlitzi csatát követően gyakorlatilag nyitva állt előtte az út Pozsony és Bécs felé is. A békekötésre Pozsonyban került sor, melynek következményeként az Osztrák Császárság lemondott Tirol, Vonarlberg és Dalmácia tartományairól.

Második alkalommal az Osztrák-Magyar Monarchia 1809. április 9-i hadüzenetét követően indult meg hazánk felé. Ezzel egyidőben József nádor egy sáncrendszer kiépítését és egy Buda alatti dunai híd építését rendelte el. A híd építésének helyét a Duna partszakaszait figyelembe véve Ercsinél határozták meg, ahova le is szállították a tutajokat – pontonhídhoz –, és egyúttal kialakítottak egy állomáshelyet az újoncok számára. Ennek elővédnökeként kezdték meg építeni Százhalombatta déli részén a több kilométer hosszú, zárt, sokszögalakú erődökkel – ágyúállásokkal – ellátott, sáncokkal összekötött sáncrendszert, ami gyakorlatilag Ercsiig vezetett.

A hadüzenetet követően 1809. május 13-án Napóleon ismét elfoglalta Bécset és megindult a magyar királyság felé. A következő csatára alig egy hónappal később, június 14-én került sor Győr mellett, ahol a franciák elsöprő győzelmet arattak. Június 24-én Győr is elesett és a francia csapatok egy rövid időre elfoglalták és feldúlták Veszprémet és Várpalotát is. A békét 1809. október 14-én kötötték meg Schönbrunn-ban és ezt követően a francia csapatok kivonultak Győrből és egyúttal a magyar királyság területéről is.

I. Ferenc november 2-án értesítette József nádort, hogy az Ercsinél – azaz Százhalombatta déli részén – folyó földsáncépítést állítsa le. Azaz a sáncrendszer nem épült ki teljesen, ráadásul a kiépült sánc nagyobbik része az olajfinomító építésének esett áldozatul. Azonban jó egy kilométernyi sáncszakasz, ágyúállásokkal napjainkban is jól láthatóak a római tábor területén. A helyszínen, ha az átkelési emlékműnek háttal állva észak felé nézünk, akkor nem gátat – mint ahogy sok laikus véli –, hanem az 1809-ben szakemberek által irányított, de helyiek által épített földsáncot láthatjuk.

Ekkor Százhalombattán, Bata-ként, a szerbek három generációja élt az Ófalu területén, és már 1750-ben épített kő templomuk és iskolájuk is volt. A magyarok és más etnikumúak még kisebbségben voltak, de kisiskolásként együtt tanultak, míg a vallási életük ünnepi részét Érden élték. A lakosság döntő többsége mezőgazdasággal foglalkozott.

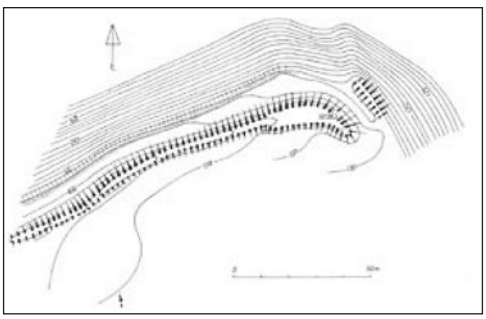

Ha megmásszuk a sáncot, akkor szabad szemmel is jól kivehető annak iránya, hosszúsága, az ágyúállások állása, formája. Megépítésekor a sáncárkok, ágyúállások mélysége 2 méter körül volt. A sáncrendszer kiépítésekor több ezer köbméter földet mozgattak meg a helyiek kubikus munkájával. Napjainkra ez a magasság már jócskán kopott, de így is mesélni tud.

Balpataki Katalin

Tamási József atya visszaemlékezései

Zarándoklatok a Szentföldre

***Tamási József atyával* történt beszélgetésen elmondta, hogy sokat utazott életében, hatvan országban járt. A Szentföldön háromszor. Szentföldi utazásairól kérdeztem.**

- Az első utazásom akkor lehetett, amikor Magyarország olyan lelkiállapotba került, hogy már szabadott utazni nyugatra és azon belül is Izrael földjére, azaz a Szentföldre. Azért nevezik ezt a területet Szentföldnek, mert ott járt Jézus, vagyis Jézus által megszentelt területe a Földnek, a mai Izrael. (Az Ószövetségi népével és az Ószövetséggel kapcsolatos még Jordánia, és ide sorolható Egyiptom is, ahová a Szent Családnak menekülnie kellett Jézus születése után. Ezekről azonban most ne essék szó.)

A legnevezetesebb és legismertebb a Földközi-tenger keleti partján lévő, kelet-nyugati irányban mintegy 150 km-es hosszúságú, észak-dél irányban ugyancsak 150-200 km hosszú, nagyon kis terület, Izrael része. A bibliai történetek ismerete mégis azt eredményezte, hogy ezt az országot nagyon sokan ismerik. Érthető módon mi is szerettünk volna oda már régen eljutni.

A '90-es évek elején jutottam ki először, egy papi csoporttal. Akkor arra gondoltunk, először mi papok fogjunk össze és egy idegenvezetővel látogassunk el a Szentföldre. Ha jól emlékszem 18-an vettünk részt az utazáson.

Izraelben várt ránk egy Magyarországról származó, rendkívül tisztességes, nagyon nagy tudású zsidó férfi. A mai napig emlékszem a nevére, Izsák Holczmannak hívták. Ő lett az idegenvezetőnk. Mindenhol ahol jártunk megengedte, sőt kérte, hogy a bemutatott helyszíneken az ismereteit, tudását, egészítsük ki a magunk ismereteivel, amit főiskolán, egyetemen tanultunk.

Bibliával a kezünkben jártuk ezek után végig a Szentföld legjelesebb részeit. Nagyon nehéz rangsort állítani, hogy melyik város, vagy földrajzi terület volt a legérdekesebb, mert az egyik ezért, a másik azért.

Genezáreti tó

Nem tartom lényegesnek, hogy a Holt-tengerben is fürödhettem, mint ahogyan az egyik fotómon ez látható is, ahol az ottani gyógyiszappal, gyógyító szándékkal be is kentek.

Nagyon érdekes volt a **Maszada erőd**, amely fantasztikus helyszín, közel a Holt-

tengerhez. Mégis szentebb területnek mondom **Jeruzsálemet**, hisz a megváltás, mint tény, ott történt meg, ott született meg. Ott jött létre Jézus szenvedésével, halálával és föltámadásával.

Ezek csodálatos helyek, mégis azt is hozzá kell fűznöm, mivel a háborúk, földrengések nagyon gyakran sújtották ezt a területet az elmúlt 2000 évben, közel sem érzi az ember annyira közel magát az eseményekhez, mint a **Genezáreti-tó** partján, ahol például Jézus a vízen járt. Ahol a vízben járva, a lábammal talán azokat a kavicsokat is érinthettem, melyek Jézus lábait vagy az apostolokét is érintették. Ahol az apostolok halásztak. Mi pedig kis hajóba szállva utazhattunk néhány órát. Ott nem a látnivaló volt fontos, hanem a „*genius loci*", a helyszín varázsa. Ami csodálatos ott, hogy ezen a tájon csodák is történtek, a rendkívüli halfogás, a vihar lecsendesítése, a vízen-járás. Az első csoda helyszíne, **a kánai menyegző**é és a „hegyi beszédé" is

itt volt **Galileában**, ahonnét egyébként az apostolok többsége származott. Ők ott találkoztak vele először és indultak el a Mesterrel Jeruzsálembe és környékére.

Had térjek ki három mondat erejéig **Betlehemre.** Betlehemben „mindig karácsony van", szoktam mondani. Ott egy szentmisét mi magyarok a „Mennyből az angyal" eléneklésével kezdünk, függetlenül attól, hogy április vagy december van, annak az a varázsa.

Jeruzsálemben felsorolhatatlan a helyszínek fontossága. (Tartottam erről Százhalombattán is egy előadást a templomban.) Mint az a bizonyos **Gabbata – Pilátus** kövezett **udvara**, ahol elhangzik a halálos ítélet. Ahonnan elindul Jézus a Fájdalmak Útján a Golgotára, ami egykor Jeruzsálem falain kívül volt, mint vesztőhely.

Pilátus házának meg vannak még a romjai. Ami szinte hihetetlen, hogy amikor a IV. században megszűnt a keresztényüldözés, felszabadult a kereszténység, mert 313-ban Nagy Konstantin a „Milánói Edictumban", rendeletben kimondta, hogy már szabadon lehet gyakorolni a keresztény vallást és templomot is építhetnek. Nagy Konstantin édesanyja, akit szentként tisztelünk – Szent Ilona – kiutazott Izraelbe, hogy megnézze azt a helyet, ahol Jézus működött, vagyis zarándokútra indult. Ott jött a gondolat, hogy amit lehet – emlékeket – magával vigye Rómába. Izrael akkor a Római Birodalom része volt, a legkeletibb provincia. Fia volt a császár, megtehette, hatalmában volt, hogy bármi bizonyítékot Jézus működéséről, magával vihessen. Így került egy lépcsősor Pilátus házából Rómába, ahol beépítették egy szép épületbe, melyet **„Szent Lépcső"** néven ismerünk.

Jordánia, Nebo-hegy, Mózes sírjánál

A Bibliában szerepel a helyszín, ahol Pilátus a bírói székben ül és előtte ott áll Jézus. A nép pedig valószínűleg egy alacsonyabb területen áll. Pilátus az ő véleményükre is kíváncsi, aztán kimondja: „Keresztre vele!".

Járt Szent Ilona a **Golgota** csúcsán is. Mivel közben közel 300 év telt el, hogy Jézust keresztre feszítették és még utána is, sőt a IV. században is feszítettek keresztre elítélteket, találtak ott gerendákat, szögeket, a kivégzéseknél használt kellékek maradványait. Ilona ezeket összegyűjtötte és hazavitte Rómába.

(Fantasztikus, hogy először Ilona, a császár anyja, majd maga a császár is megkeresztelkedett. Rómában meg lehet nézni azt a keresztelő medencét, amit azóta őriznek, melyet külön erre a célra építettek Konstantinnak.)

Szent Ilona még Jeruzsálemben arra gondolt, jó lenne tudni, hogy melyek azok a fadarabok, melyek Jézus keresztfájának darabjai. Ezért fantasztikus ötlete támadt. Súlyosan beteg emberek kezébe adta a fadarabokat és arra kérte őket, hogy imádkozzanak a gyógyulásukért. Aki ettől meggyógyult, azokat fogadták el hiteles ereklyeként.

(A fadarabokat aztán kisebbekre vágták és ereklyetartókba helyezték. Sokszor szabdalták kisebbre, melynek az lett az eredménye, hogy gyufaszálnál is kisebb darabok lettek belőle. Magyarországon is van belőlük néhány, így Kartalon, ahol korábban papként szolgáltam. A kartali ereklye egy kb. 200 éves dekoratív feszületben, üveglap alatt van. Rómában van egy templom, ami arról nevezetes, hogy ott őrzik ezeket a maradványokat, még szögeket is. Az ereklyék bizonyíthatóan dokumentáltak.)

Jeruzsálemben, a **Golgota hegyén** van a **Szentsír-bazilika**, mely az egykori hegy tetején, csúcsán épült, ahol Jézus keresztre feszítése történt. Ennél a legfontosabb helyszínnél szabadon hagyták a hegy csúcsának sziklájá és fölé építették a templomot. A kövek és köztük a rések, ahová a kereszteket állították, kézzel megérinthetők. A bazilikán belül van a **Szentsír kápolna szentélye.**

Nagyon kedves hely még többek között **Názáret**, ahonnan a krisztusi történet indul. Ez az „Angyali Üdvözlet" helyszíne, ahol Mária értesül Isten szándékáról, hogy vállalja el, megszüli a világra az ő Fiát.

Az a ház, a korabeli építkezésnek megfelelő otthon, a rendelkezésünkre áll. Úgy konzerválta a gondviselés, hogy a keresztény üldözések idején szándékosan ráépítettek pogány istenek szentélyeit, de ezzel tulajdonképpen akaratuk ellenére meg is őrizték az eredeti helyszínt. Megjelölték és megvédték, mert dokumentálva volt, hogy azért építették oda, hogy a keresztények ne tudják tisztelni a helyet, hanem a hivatalos vallás istenségeinek hódoljanak. Amikor a kereszténység felszabadult, csak el kellett bontani ezeket a pogány építményeket és alatta előtűnt a krisztusi korból származó helyszín.

Így volt ez **Kafarnaumban** is, **Szent Péter apostol házánál**. Gyorsan el akarták törölni a helyet, mert nekik nem kellett Szent Péter, meg a kereszténység, aki első római pápaként Rómában halt meg, de egyben a Genezáreti-tó partján halászó mesternek volt a háza. Miután lebontották a ráépült pogány szentélyt, alatta ott voltak kőbe vésve a kereszténység jelei. Tudott, hogy Jézus halála után többször tartottak ott istentiszteleteket, azaz szentmiséket.

Fantasztikus, hogy néhányszáz év alatt, éppen a keresztényüldözés idején, az isteni gondviselés meg tudta őrizni ezeket az emlékeket. A pogány szentélyt, azért építették oda, hogy ne lehessen Péter apostol nyomában járni. Most egy modern templom áll Péter egykori háza helyén

Ezt viszont nem lehetett megtenni a **Genezáreti-tónál**, mert ott nem lehetett a vízpartra épületet építeni. Természetesen most sincs. Viszont most is hullámzik a víz és lehet a kavicsokon járni, ahol Jézus és az apostolok is jártak.

Visszatérve **Názáretre**, olasz építész épített oda egy nagyon dekoratív, szép külsejű templomot a 20 században, aminek a legmélyebben fekvő területén őrizték

meg **Szűz Mária házának** maradványait, ahol az Angyali Üdvözlet történt. Egy felső karzatról lehet letekinteni a romokra. Ott misézni is lehet. Elképzelheti az olvasó milyen érzés, élmény lehet ott szentmisét tartani. És mi ott, magyar papok 18-an,

magyar nyelven mutattunk be szentmisét. Aztán jómagam még két alkalommal, az általam vezetett csoport tagjaival.

De engedjék meg, hogy visszatérjek Jeruzsálembe. Számomra az egyetlen kellemetlen élmény volt, hogy az **Utolsó vacsora helyszínén** tilos keresztény papoknak misézni. Sem hangosan imádkozni nem lehetett, csak halkan énekelni volt szabad.

Az utolsó vacsoráról annyit tudunk, hogy egy módos család házában volt, annak emeleti részén. Ez benne van a szentírásban. Jézus tanítványai ott készítették elő az utolsó vacsora kellékeit, vagyis a zsidó húsvéti vacsorához terítettek meg a zsidó liturgia, hagyományok szerint. A ház valószínű a későbbi egyik evangélista, Márk szüleinek a háza volt.

Ami információ a rendelkezésünkre áll, az az, hogy volt egy épület, melynek emeleti része is volt és ez az, amely megfelel ennek a követelménynek. Restaurálták és konzerválták azóta. Ott az emeleti szinten csak elmélkedni lehet. Az épületbe - valószínű később - díszítő szándékkal oszlopfőket faragtak, de ez az eredeti épületben nem lehetett ott. Maga az épület **Dávid király sírjához** egészen közel van.

Elmentünk **Betániába** is, ahol Lázár feltámasztása történt. Jártunk a **Szineváltozás-hegyén.** Elképzelhető, milyen élményben volt részem. Jézus három kiválasztott apostolnak, Péternek, a testvérpár Jakabnak és Jánosnak ajándékozza azt az isten-élményt, amiben ott részesültek. Ez annak az emlékhelye. Ez volt a „Színeváltozás".

Összefoglalva azt mondanám, Isten úgy akarta, hogy az első látogatás után még két alkalommal kijutottam Izraelbe, a „Makrovilág Utazási Iroda" szervezésében, a magam által vezetett csoportokkal, civil személyekkel. Egyik alkalommal volt velünk egy idős pap, aki régi ismerősöm volt. Annyira gyenge állapotban volt már, hogy nem tudott minden nap minden helyszínre eljönni velünk. Ilyenkor a szállodában maradt, de végig csinálta a szentföldi zarándoklatot.

Nagyon sok, teljesen ismeretlen emberrel is találkoztam ezeken az utakon. Egy-egy csoportban 30-30 fő utazott velem. Kint kaptunk segítségül magyarul beszélő idegenvezetőket, akik földjükre visszatért zsidó férfiak voltak. Az volt a feladatuk, hogy a zarándok csoportnak minden napra biztosítsanak egy fantasztikus helyet szentmise bemutatására. Tehát a civil csoportomnak is misézhettem ott. Ezek az utak 8 naposak, ami azt jelenti 7 szentmise fér bele, 7 helyszínnel. Bár ezek a helyszínek, ahol Jézus működött a maga idejében nem nagy, de nem lehet még 8 napba sem mindent belesűríteni. A terület nagysága talán annyi, mintha elindulva Magyarországon Esztergomtól Szegedig, minden leglényegesebb várost meglátogatnánk. Autóbusszal utazva a helyszínek közötti távolság sem nagy. Az a terület, ahol jézus járt, a Genezáreti tó és környéke Galileában és Judea, Jeruzsálem és környéke.

Nemzetek temploma, Jeruzsálem

A II.-III. utamon arra is volt lehetőségem, hogy ne csak azokra a helyekere jussak el, ahol már voltam, hanem 2-3 olyan helyszínre is, ahová „ ha lehet" jó lenne eljutni. Például **El Karimba**, ahol **Keresztelő Szent János született**. Jeruzsálemhez közel van, nagyon szép természeti környezetben, gazdag növényvilággal. Az emlékhely két templomrészből áll. Az egyikben Szűz Mária és Erzsébet találkozására, a másikban Keresztelő János születésére emlékeznek a zarándokok.

Azt is megemlítem, hogy az utazási Iroda kifejezetten katolikus zarándokutakat szervez. A XX. század végén ennek közreműködésével sikerült El Karimban egy magyar nyelvű márványtáblán megörökíteni - mert több nyelven is ott van, de hogy legyen magyar is - Mária és Erzsébet találkozásakor elhangzó „Magnificat" nevű imát, éneket. „Magasztalja lelkem az Urat...,", amit Mária mondott örömében, amikor mint pár hetes kismama néhány héttel az „Angyali Üdvözlet" utáni időben, meglátogatta idős rokonát, Erzsébetet, aki akkor hatodik hónapban volt és ő hozta világra Keresztelő Szent Jánost. Jézus pedig hat hónap múlva született meg, Betlehemben.

Sok helyen van magyar vonatkozású látnivaló, emlék. Az **„Olajfák hegyén**", ez Jeruzsálem külső területe a **Kedron patak völgyén túl**, egy nagy temetkezési területen van. Áll ott egy templom, amit a **„Nemzetek temploma"**-ként is tisztelnek, ahol az Úr Jézus elfogása történt Nagycsütörtök éjszakáján. A „Miatyánk…" imádság szövege itt van legalább 50 nyelven felírva, többek között magyarul is.

Ezek a kereszténységnek nagyon kedves dolgok. Ahogyan a **názáreti „Angyali Üdvözlet" templomban**, ahol Mária személye a központi téma, különböző nemzetek Mária ábrázolásai láthatók művészi képeken bent a templomban és a külső udvarban is. Ott van egy gyönyörű mozaik kép magyar népviseletbe (talán kalocsai) öltözte-

tett Máriával, de van ott kissé ferdeszemű japán Mária ábrázolás, sőt néger is. Az „Olajfák hegyén” lévő templomban pedig van egy magyar, angyalos, szentkoronás címer.

Szólnék még a **Jordán folyóról**, amely északról dél felé folyik. Az ún. „**Fülöp Cezáreája**” nevű helyszínen, három pici mellékágból, folyócskából áll össze, ez a forrása. Nem egy óriási folyóra kell gondolni. Északon belefolyik a Genezáreti-tóba, majd délen kifolyik belőle. Ezért a Genezáreti-tó édesvízű, ellentétben a Holt-tengerrel. Mintegy 100 km után éri el a Holt-tengert, amelybe szintén belefolyik. A Holt-tenger 300 méterrel mélyebben van a Földközi-tenger szintjénél, amelyhez viszonyítanak minden földrajzi magasságot. Jó néhány területe Izraelnek a tenger szintje alatt van. A Holt-tenger sós vizében élet, állat, növény nincs.

A Jeruzsálem fölötti részén a Jordánnak bele lehet menni a vízébe. A szélességéről annyit, hogy három perc alatt úsztam át a túlsó partra. Nem fürdésre, hanem „alámerülésre” használják, hogy a keresztség szentségét megújítsa az ember. Egy pillanatra elmerül abban a vízben, amelyben Jézust is „alámerítette Keresztelő János.”. Amikor kijön onnan „új életre kel”. A keresztelés szó nem is helyes, mert „bapticejn”, melyet a baptista keresztény felekezet használ önmaguk megkeresztelésére, „alámerülésnek” nevezik. A baptisták csak ezt az egy szentséget ismerik, tartják szentségnek, papságuk sincs. A „bűnbánat, házasság, oltáriszentség”, számukra nem szentség. A görög szó eredetileg azt jelenti: „alámerülés”. Ott a szentségi fogadalmat, amit a keresztszüleink tettek meg helyettünk csecsemőkorunkban, megismételhetjük, meg lehet újítani, saját eszemnél, saját felnőtt tudatomnál fogva.

Utaink során a Jordán folyó partján történetesen én tehettem fel a kérdéseket – ami ilyenkor szokásos – a csoport tagjainak, aki akarta. Ha igen, akkor a Jordán folyó vízével meghintettem őket.

Járnak oda „alámerülni” baptisták Amerikából is. Otthon felkészülnek, kiutaznak a Szentföldre, Izraelbe és ott a Jordán folyó partján veszik fel a keresztség szentségét.

Mivel Jézust 30 évesen „merítették alá”, még nem használhatták a keresztség fogalmát, hiszen csak 33 évesen halt keresztthalált. Keresztvetéskor Jézus bitófájának a jelét rajzoljuk a testünkre – homlok, mellkas, bal és jobb váll érintésével. Innen jött később a keresztelés szó is.

A keresztelésnél azért kell folyni a víznek, mert eredetileg a Jordán folyóban történt hagyományosan. Tehát nem egy csöpp vízzel érintjük csak meg a gyermeket. Keresztelés már az apostoli korban is történt, a Szentírás le is ír néhányat. Felnőtt keresztelést és gyermek keresztelést is! A lényege, hogy egy pillanatra olyan közegben maradok, amiben nem lehet tartósan maradni, és ez a víz. Ez szinoním változata annak, hogy meghalni. Egy pillanatra meghalni, az addigi életemet, lelki, spirituális értelemben megállítani, befejezni. Ebből kilépve és belépve egy új megszentelt, kegyelmi életbe, új életet élni. Ezért a víz az „alámerülés”, a „nem maradhatóság” biztosítja ezt a lelkületet, hogy abból egy másik életre születek.

Templom Szent Péter apostol házának helyén, Kafarnaumban

Az odautazásról: három és félórás repülőúttal utaztunk oda, ott pedig autóbusszal közlekedtek a csoportjaink. Az utolsó úton a közönség vegyes volt. Kuriózumként említeném meg: az utolsó utazásom alatt talán a harmadik napon egy hölgy a csoportból elmondta, hogy ők tulajdonképpen Izraelt turistaként akarták a férjével megnézni. Keresztények ugyan, de nem tudták, hogy ez egy zarándokút.

Azt is mondta: „Atya, ne sajnálkozzon, mert nagyon jól érezzük magunkat. Csak azért szólok, hogy mi nem vagyunk gyakorló keresztények. A szentmiséken beülünk ugyan a padba, de nem ismerjük a liturgiát, nem tudjuk, hogy alatta hogyan kell viselkedni, mit kell mondani vagy énekelni. Nem tudunk bekapcsolódni, imádkozni sem, mert nem gyakoroljuk a vallásunkat.”

Eltelt két nap és bejelentkezett hozzám, a szállodai szobámba a férj is egy beszélgetésre. Úgy emlékszem ez éppen Betlehemben volt. Elmondta, meg van keresztelve, de nem katolikus, hanem református vallású. Fantasztikusan érzi magát, csodálatos, hogy életében ezeken a helyszíneken járhat. Hallhat olyan dolgokról, amiről egész életében nem hallott. Ha ő egy zarándokút helyett, turistaútra megy, akkor ennek a tizedét halland. Nem pappal, bibliával a kezében, hanem egy zsidó idegenvezetővel vagy teljesen profán turista vezetővel. És nem biztos, hogy minden ilyen helyre elmennének, mert fontosabbnak tartaná a vezető a Holt-tengert, mint Betlehemet.

Nyolc nap után hazajöttünk. Pár nappal később felhívtak telefonon, hogy szeretnének meglátogatni Tiszaföldváron, mert volna mit megbeszélni. Eljöttek. Kiderült megegyeztek közösen abban, hogy szeretnének egyházi házasságot kötni, mert eddig csak polgári házasságkötésük volt. Sajnos csak egy gyermekük van, aki már felnőtt nő, akinek az életébe már nem tudnak belépni, de a férj - Laci - szeretne katolikussá lenni, mert megérintette őt a katolikus szellemiség, lelkület és elfogadja a katolikus egyház tanításait. Már imádkozni is elkezdett, saját szavaival. Meg vannak keresztelve és szeretnének aktívan, keresztény módon élni.

Később a saját templomukba meghívtak előadást tartani. Tehát ilyen csodálatos változás történt az életükben.

Nem meséltem Cezáreáról, Joppéról, Jerikóról, Gadaráról és még néhány helyről, de talán majd legközelebb.

Szegedinácz Anna

Szerb anyanyelvi oktatás a Damjanich úti iskolában

Nyelvoktatás és népismeret

Vidoszava Szvoboda tanárnővel és tanítványaival a Damjanich úti Általános Iskola első emeleti termében találkoztam, ahol a foglalkozásokat tartja. Miután elköszönt a diákjaitól, mert véget ért a tanításuk, beszélgetni kezdtünk arról a nevelő, oktató munkáról, amely a szerb nemzetiségű gyermekek anyanyelvi tanításáról szól.

Öt éve tanítok Battán a Damjanich úti Általános Iskolában és közben jobban megismerhettem az itteni szerbeket. A szerb nyelvoktatás szerepel az iskola pedagógiai programjában, ami azt jelenti, heti hat órában taníthatom a gyerekeket. Ebből öt óra szerb nyelv és egy óra jut a népismeretre.

Tizenhat tanulóm van, első osztályosoktól egészen a nyolcadikig. Nem könnyű ezt a kevés időt órarendbe beosztani, ezért csoportokat alkottam a megkönnyítésére. Külön tanítom az első osztályosokat és az alsósokat, és külön a felsősöket. Kevés az idő a kommunikációra, írás, olvasás tanítására, ezért összevont csoportokat alkottam. Heti két napon jövök, hétfőn és szerdán.

Bár a jelenléti tanítás már a múlt héten elkezdődött, én ma jöhettem először, előzetesen egyeztetve az iskolával. Az iskolában az alsó tagozatosok oktatása megosztottan délelőtt és délután történik, ezért az aktív déli idő: 11-13 óráig az, amikor az alsósokkal foglalkozom, a felsősökkel kicsit később.

Mivel az elsősök még nem tanulják a cirill betűket írni, olvasni, ezért velük külön csoportban foglalkozom, ők négyen vannak. Velük elsősorban beszélgetés, játék, dalok tanulása, rövidszavas mondatok alkotása, rajzolás és mozgás, vagyis tánc van. Hozzájuk nehéz lett volna más csoportból tanulót tenni, mert a foglalkozásaik viszonylag hangosak. Aki pedig írni, olvasni tanul már, annak zavaró lett volna a velük való párhuzamos foglalkozás.

A második, negyedik osztály pedig összevont. Velük is külön kell foglalkozni, mert van olyan tanuló, akit jobban lehet aktivizálni az órán, mert már lehet vele csak szerbül is beszélni, de aki most kezdte, annál nehézkesebb még a foglalkozás, hiszen más szintről kell indítani a tanítását.

Ezek miatt az elsősöket teljesen külön csoportosítottam a többiektől, és a foglalkozásaik is rövidebbek, 30-35 percesek, amely aktív mozgással, rajzzal, mondatalkotással telik. Így is látom, hogy számukra kimerítő, mert folyamatosan koncentrálniuk kell. Rugalmasan tudom a foglalkozásokat vezetni. Aki végzett, az visszamehet az osztályába. Amikor valamelyik kis csoporttal nem foglalkozom, addig lemehetnek az udvarra levegőzni, játszani kicsit. Az órák számukra 45 percesek.

Az a tapasztalatom, hogy a gyerekek szívesen jönnek hozzám szerb órákra. A második és negyedik osztályosoknál is sok a játék, ének, mozgás a foglakozásokon, hogy ne legyen megterhelő számukra. Az óráim nem szigorúak, a beszélgetés, koncentrációs játék, ének által tanuljuk a szavakat, mondatokat. Ezek a gyermekek nagyon jó képességűek.

Az első csoportban tehát négy elsős, a másodikban két másodikos, egy harmadikos és két negyedikes van. A felső tagozatban három ötödikes, egy hetedikes és három nyolcadikos tanul nálam. Hatodik osztályos tanulóm az idén nincs.

Korábban középiskolában is tanítottam. Az alsós módszerek egészen mások. Az elején ez kihívást és nehézséget jelentett. Meg kellett keresnem, meg kellett tanulnom olyan módszereket, motivációt, hogy ezeket a gyerekeket ösztönözni tudjam, örömmel, szívesen járjanak órára. Próbáljuk játékosan, didaktikusan elsajátítani a nyelvet.

Pár év tapasztalat után az ember rájön, hogy milyen módszerekkel lehet eredményesen tanítani. Törekedtem az élmény alapú nyelvtanulásra, hogy a tanulók teljességükkel vegyenek részt a tanulási folyamatban.

A gyerekek szülei, esetleg egyik szülő, valamelyik nagyszülő – nagymama vagy nagypapa – szerb nemzetiségű. Van olyan is, aki csak azért jár szerb órára, mert az óvárosban lakik és van ez a nyelvtanulási lehetőség. Nyilván tudják, él itt egy aktív szerb közösség és ez lehet vonzó számukra.

Az órák kis száma miatt a beszédkészséget tökéletesen megtanítani nem lehet, mert ahhoz nagyobb szókincs ismerete szükséges, de megtanítom írni, olvasni őket. Aztán otthon, amikor a gyermek olvas a szülő lefordítja számára a szöveget és így gyarapodik a nyelvtudása.

A tanulóim elmondták nekem, hogy otthon jár hozzájuk egy szerb újság, abban néha találnak maguknak olvasnivalót. Ez a szokás megmarad bennük később is, ha

nem tanulják tovább a nyelvet.

Sajnos sok gyerek négy év után átmegy a 12 osztályos kisgimnáziumba és akkor nem tanulja tovább a nyelvet. Az is előfordul, hogy az angol mellett az oroszt választja második nyelvnek, ha középiskolában folytatja tanulmányait, mert már írni tud, legfeljebb néhány új jelet, betűt kell még megtanulnia. Az orosz is szláv nyelv, sok hasonlósága van a szerbbel. Könnyebben tudják megtanulni, ha itt korábban már tanultak szerbül írni, olvasni.

Sajnos a mostani nyolcadikosok közül sem készül egyik sem a budapesti Nicola Tesla Szerb nyelvű Gimnáziumban továbbtanulni, pedig jó iskola és ott tudnák a szerb nyelvet igazán elsajátítani.

A battai gyerekek többsége a Csupics, Radován, Aryán, Osztovics, Gargyánszki szerb családokból származnak. A tanórákon foglalkozunk a hagyományos ünnepekkel, ez a helyi kultúráról, népszokásokról, konyhaművészetről, a lakótér berendezéséről szól. Megtanulják a szokásokat és annak fogalmait, szókincsét. Mindig felkészülünk a jeles ünnepekre, mert ezek segítik az identitás megóvását, megőrzését, fejlesztését. Eljárnak a templomba, ápolják egyházi ünnepekhez kapcsolódó néphagyományaikat, szokásaikat. El is mondják nekem, mi a szokás náluk.

Én Battonyáról származom, ott is élnek szerbek. Elmesélem nekik, hogyan tartjuk meg mi az ünnepeinket, hagyományainkat. Vannak azonos és eltérő szokásaink. Szép és jó dolog, hogy az iskolában is óvjuk.

Sem a múlt tanévi, sem az idei járvány nem kedvezett az oktatásnak. Online órákat tartottam a diákjaimnak és Skype-on is tartottuk a kapcsolatot. Az elsősöknek küldtem egy-egy dalt, amit néhányszor megbeszéltünk, többször meghallgattak, majd meg is tanultak. Ma elénekelték nekem. A három ötödikes tanulómmal alkottunk egy önálló csoportot és így tartottuk a kapcsolatot. Ez azonban korántsem olyan hatékony, mint a személyes találkozás, tanítás. Mégis örömmel bekapcsolódtak, kapcsolatot tartottunk, ami lényeges számunkra.

Nagyon jónak tartom, hogy itt az iskolában a nemzetiségi szerb nyelvű oktatást az iskolavezetés segíti, ösztönzi. Ebben a nyelvoktató szisztémában folyik a tanítás, mert erősíti az identitást. A nyelv megmaradása pedig attól függ, ha tanulják, ápolják, gyakorolják. Iskolapárti vagyok, mert ott lehet a leghatékonyabban megtanulni, vagy a gyerekeket motiválni.

Nagyon jó dolog, hogy ennyi gyermek jár ide, ezért mondhatom, meg vagyok elégedve. Az óvárosi óvodával jó a kapcsolatom. Szerb nyelvű foglalkozásokat tartanak az ovisoknak. Kértem őket, hogy ebbe az iskolába irányítsák ezeket a gyerekeket, mert itt folytathatják a nyelvtanulást. Vannak diákok, akik éppen ezért járnak ide, mert itt szerb órára is tudnak járni.

Az elmúlt években szerveztem kisebb kirándulásokat is a szülőkkel, nagyszülőkkel. Jártunk Szentendrén. Megnéztük a Szerb Egyházi Múzeumot és Szentendre nevezetességeit. Elmondtam mindazt, amit az ő szintjükön el lehet mondani.

Nagyon szeretnek szerepelni. Ezért minden évben részt vettünk az országos szerb nyelvű szavaló versenyeken, ahol eredményeket is elértünk I. II. és III. helyezéseket. Szívesen jelentkeztek, szerepelni akartak. Fontosnak tartottam, hogy elvigyem őket, részt vegyenek, aktivizálják magukat, lássanak egy másik közösséget, mert ott az egész országból összejönnek tanulók a megmérettetésre. Közben ismerkednek, kapcsolatokat építenek egymással. Nem csak a budapesti iskolában szerveznek versenyt, hanem Lóréven, Battonyán is. Ezáltal megismerik az ottani szerb közösségeket, a szerb kultúra jellegzetességeit, nevezetességeit.

A Járvány miatt ez sajnos már 2020-ban és ebben a tanévben is elmaradt.

Kapcsolatom jó a szülőkkel és Pavle Kaplannal, a közösség szerb esperesével. Vannak ünnepek, amiket vagy ő vagy én szervezek. A gyerekek ilyenkor a templomban vagy a Szerb klubban részt vesznek rajta. A szülők ezeket jó néven veszik, mert a gyerekek versekkel, énekekkel szerepelnek.

Az ünnepekre nagyon szépen fel tudunk készülni. Elmondom előtte az ünnep jellegzetességeit. Megtanulunk egy-egy dalt, vagy rajzot, illusztrációt készítünk ajándékba a nagyszülőknek, szülőknek, ahogyan most is rajzzal készültünk az orthodox húsvétre.

Szegedinácz Anna

Bronzkor végi éléskamra egy családi ház pincéjében

Ha itt a tavasz, indulnak a földmunkák, az építkezések is. Egy emlékezetes tavaszi élményemet szeretném megosztani a kedves olvasókkal. Régészeti lelőhelyként nyilvántartott területen, a múzeumi munkám részeként régészeti megfigyelést végeztem a Téglagyárivölgy délkeleti szélén, a Vereckei utcában.

Egy családi ház építését, a pincerész gépi kiásását kísértem figyelemmel. A telek területén, a felszínen, még a mezőgazdasági művelés idején, jó 40 évvel ezelőtt találtak bronzkori és középkori edénytöredékeket a Százhalombatta régészeti lelőhelyeit térképező régészek. Ehhez képest meglepetésként hatott a jó 2 méteres mélységben felbukkanó, az agyagos sárga környezetétől kissé különböző színű folt.

Egy régen kiásott gödör visszatöltődött betöltése sötétebb árnyalatot szokott mutatni, mint a környező altalaj színe. Egy vöröses-sárgás csík is megvillant, miközben a markoló kanala kiemelte a frissen markolt földet. „Ez egy objektum, egy friss törésű kerámia!" Vadul integetni kezdtem a gépkezelőnek, hogy állítsa le a gépet. Kézi erővel, lapáttal tisztítottam meg a sötét folt széleit. Gyorsan lefotóztam, mielőtt belebontottam volna.

Az óvatos spaklis bontással nagyon gyorsan kiderült, hogy nagy mennyiségű agyagedény-töredék nyugszik ebben a régi betöltésben. Közben delet harangoztak. A tulajdonos jelezte, hogy másnap érkezik a megrendelt kész beton a pince lebetonozásához. Nagyon kedvesen felajánlotta, hogy minden családtagja szívesen besegít a bontásba. A Múzeum részéről még két kolleganőt tudtam kihívni. Bontottunk, fotóztunk, izgultunk, beszélgettünk. Rengeteg kérdést kaptam a bontás során, amikre igyekeztem válaszolni.

Már szinte besötétedett, mire a fotózás, gyors felmérés és helyszínrajz-készítés után az utolsó darab kerámiát is kiemeltük a találási helyéről. Egy nagy kenyeres ládát teljesen megtöltöttek a nagyméretű edények darabjai. Némi állatcsont és kis orsógombok is előkerültek. A friss leleteket beszállítottam a Múzeum átmeneti raktárába.

Másnap visszavittem a kölcsönzött ládát a családnak. Elmondták, hogy este a gyerekeik és azok barátai még átlapátolták az objektumból kidobott földet és még egy egészen kicsi orsógombot is találtak. Nagyon megköszöntem ezt a további leletet, egy másolatot adtam érte cserébe. Szerencsés módon hamarosan egy restaurátor gondos kezeibe került a feltárt kerámia.

Felnőtt ember két kézzel épp hogy át tudja fogni és meg tudja emelni azokat az óriási edényeket, amelyekből kettőt a tárgyak gyógyítója tisztítás után összeragasztott. Egy harmadik nagy edényt szintén be lehetett azonosítani, de sajnos nem lehetett kiegészíteni a fennmaradt darabokból. Feltehetően gabona vagy egyéb termény tárolására szolgáltak ezek a nagy edények, 20-30 kg termény is elférhetett bennük.

Az objektumban talált egyéb kerámiaanyagot kisebb edények egyes töredékei alkották, ezt háztartási hulladéknak tekinthetjük. Amint a kerámia között talált kevés állatcsont is a hétköznapi étkezések maradéka lehetett. A kis leletegyüttest számomra a kulturális besorolás meghatározása tette még izgalmassá.

Az egyik nagy edény vállán jellegzetes, a belső oldal felől kinyomott hólyagok láthatók. Ez az edényformálás a Krisztus előtt 9–8. századra, a késő bronzkor és a korai vaskor időszakának váltására helyezi az edény készítési idejét. Magyarország északkeleti részén, jól körülhatárolható területen, illetve egyes Duna menti lelőhelyeken, elvétve tűnnek fel ezek az edények. Délkeleti, keleti irányokból érkező kulturális hatásokat, népmozgásokat tükröznek ezek a hólyagos vállú edények. Más régészeti adataink is azt mutatják, hogy ez az időszak Százhalombatta területén nagyon „mozgalmas" volt.

A Vereckei utcában talált kis leletegyüttest beleltároztam a Múzeum régészeti gyűjteményébe. Hamarosan egy régészeti szakközlést is befejezek a restaurált anyagról, valamit az archeozoológus által meghatározott állatcsontokról. A közeli bronzkori földvárban 3-6 méter vastagságú kultúrréteget hoztak létre több száz év alatt az ott élők, házaikkal a házak omladékával. Ezzel szemben ezen a Vereckei utcai helyszínen nem mutatható ki hosszú ideig tartó egy helyben lakás. A Földvárat nyugat és dél felől körbefolyó egykori pataktól déli irányban, egy rövidebb életű kis település része vagy egy teljesen magányos veremház/tárolóhely lehetett az az objektum, amibe 2018-ban az új ház pincéje kiásásakor a markológép kanala beleásott.

Köszönöm az együttműködést, a feltárásban nyújtott segítséget a családnak!

Régészeti kifejezések kifejtése

Objektumnak vagy jelenségnek neveznek a régészek minden, a talajban megfigyelhető, feltehetően ember által létrehozott beásást, maradványt. Lehet az házhely, háznak az alapárka, kemence, tárológödör, árok, agyagos omladék, kőkupac, sírgödör vagy egyéb „valami".

Leletnek nevezzük a kézzel fogható, az emberi tevékenységet mutató tárgyat, építőanyagot, étkezési hulladékot, stb.

Kultúrréteg: régi korok emberének tevékenységét mutató, építési törmeléket, tárgyakat tartalmazó földréteg.

Archaezoológus: régészeti korú állati maradványok meghatározásával, állati csontból készült tárgyak vizsgálatával foglalkozó biológus szakember.

T. Németh Gabriella, régész

Történetünk története

Historia Domus – Perjés Béla plébános feljegyzései (folyt.)

1957.

JANUÁR 3.

Érdekes eseménye az Új esztendő első napjainak Tóth László temetése. Kandó Kálmán munkatársa, a Kandó mozdonyok zseniális leghűségesebb segítsége, sőt művének befejezője, tökéletesítője. Ha francia lett volna, meghajolt volna előtte a francia s a nagy nemzet nagy fiaként nemzeti pompával temették volna el. Ha német lett volna, talán fegyelmezett szakmai pompával adóztak volna tudásának a végtisztesség adásakor, ha amerikai: az üzlet tette volna legalább híressé nevét, ha orosz, a propaganda szárnyain emelkedett volna a felejthetetlenek közé – de csak magyar volt, így a sáros – rendezetlen kis battai temető, szerény dalárda s egy két kezdetleges, bár kedves búcsú szó … a vége! Magyar sors!

Tóth László, a műszaki tudományok doktora 1000 ft nyugdíj + 500 vagy 1000 Ft a műszaki doktorátus „tiszteletdíja” / ennyit egy valamire való szakmunkás vagy segédmunkás is megkeres / Felesége zsidó fogorvosnő szerint ez olyan zsebpénzre elég volt. – C’est la tout! Mindig ily volt e világi élet …

FEBRUÁR 2.

Gyertyaszentelő B. A. ünnepe. A szertartásokat csak a templomban végeztem a Gyülekezési tilalom értelmében. A szertartás este volt.

MÁRCIUS 6.

Sefcsik Istvánt, Cseresznye Józsefet (gyári munkások) Würth Pált (szöv. korcsmárost) és Kovács Miklóst (gazdálkodás volt tart. bizt.) elvitte a rendőrség és áttoloncolták őket Kis-Tarcsára. Ok: ellenforradalmi ténykedés. Nagy izgalom, mert a fáma szerint még sokakat fenyeget ez a sors. Most már tisztáztak az illetékesek sok fogalmat.

Nagy Imre áruló. Súlyos hibákat követtek el. Az Andrássy út – Sztálin út – a „Magyar Ifjúság útja” lett … de aztán a Népköztársaság útjává változott. – A déli harangszó, az októberi események óta megmaradt. Úgy látszik az új irány: retorzio. Itt nem látom

túlságos sok értelmét, sem okát, hiszen Batta még a legzavarosabb napokban is lojális volt: mindkét irányban. Próbált nagyjából a semlegesség álláspontjába helyezkedni, hogy a kecske is jóllakjon, a káposzta is megmaradjon. Az általános „hőbörgésen” kívül főbenjáró crimen (bűncselekmény – szerk.) nem igen fordult elő.

Orosz síremlék megrongálása és tsz felosztások, ami nagyjából általános volt itt is történt, de az utóbbinak nem politikai jellegű okai voltak, hiszen az illetékesek, hiszen az illetékes részéről is elismert tény, hogy a tsz-ek szervezésénél hibák történtek. Itt úgy tudom, hogy különösebb nyomás nem történt az általános hangulaton kívül, és a Pestről fujdogáló más „szél” sem vitte szét az amúgy is gyenge lábon álló tszt, hiszen ahol komolyan ragaszkodtak hozzá, ott megmaradtak a tsz-ek.

Persze sok ember nem meri vállalni a következményeket, s kényelmesebb másra rakni a felelősséget. – Én úgy láttam, - bár a Tanács házán azokban az időkben nem igen fordultam meg – hogy mértéktartók voltak az akkori fennforgó emberek – és máshonnan beszivárgó elemek nagy felfordulást, egyéni bosszút stb. csinálhattak volna, ha nem Sefcsik István van ott, aki azonban, hogy nagyon tárgyilagos legyek nehéz természete miatt nem szimpatikus sokak előtt. Talán ezért is nehezedett rá a teljes felelősség és minden ódium.

ÁPRILIS 4.

Székesfehérvári – Vasútvidéki plébánián most tartottam meg az elmaradt lelkigyakorlatot. Dezső István megbízott plébános helyettesített. Mire odaértem, a plébánost, Horváth Kálmánt a

rendőrség elvitte. Ekkor már Vajk Gyula bodajki plébános is alternálva volt. Meglehetősen nyomorult hangulatban, de zavartalanul folyt a lelkigyakorlat Miklós Antal káplán szerint ritkán látott nagy számú hívek jelenlétében.

A rendőrségen rendesen bejelentkeztem s kijelentkeztem. Vasárnap délután volt a Prohászka ünnepély.

Hétfő reggel egy nagy csillagos-kardot találtunk a plébánia kerítésén bekötve. Értesítettük a karhatalmistákat, akik aztán „őrizetbe vették" a kardot. – Erre aztán sürgősen megléptem Fehérvárról.

ÁPRILIS 21.

Húsvét. A szertartások, már a reformált ritus szerint végeztettek. Nagycsütörtök este, nagypéntek délután és nagyszombat délután a szertartások. Körmenetet nem tartottunk a gyülekezési tilalom miatt.

JÚNIUS 23.

Úrnagy körmenet. Engedélyezték a rendes útvonalon a körmenetet.

JÚLIUS 16.

Elsőáldozás napja. Az elsőáldozók száma 38 volt. A képek az elsőáldozók fogadtatását és az elsőáldozók reggelét örökítik meg.

AUGUSZTUS 12-17.

Papi életem első hosszabb (5 napi) vakációja. Balatonalmádiban Radnóti Sándor Csepel plébános h. „Testvérke" vitarendházában. Igazán pihentető volt. Csak a vége felé kaptam rá az ízére, s nagyon nehezemre esett hazatérni. Gyönyörű, mesés volt a Balaton, a magyar tenger. De boldog ember az, akinek van egy kis nyaralója és módja van egy kicsit pihenni.

Nekem nagy szükségem volt a pihenésre. Jól kikészítették idegeimet az A.C. osztás gyönyörei. Bizony jó pár plébános betegedett bele. Bár a „görcs" állott volna a kezembe, amikor a segélykérő levelet megírtam. Életem legnagyobb csalódása, a gyűlölködés, irigykedés, gyanusitgatás és egyéb aljas indulatok felszítására volt csak jó az egész.

Éretlen még a magyar ember a szociális ügyekben. Nem az volt a baj hogy ő kevesebbet kapott vagy nem kapott, hanem a másik miért kapott. Sírt a meghatódottságtól mikor a csomagot megkapta, boldog volt, amúgy meg nem látta, hogy a másik mit kapott. Akkor

Kb. 400 család és ki tudja hány személy részesült segélyben. Hála: szitkozódás, rágalom, gyalázkodás és erős fogadkozás hogy nem fizetnek egyházi adót. – Igaz, hogy az országban mindenhova ment – sőt. Itt még viszonylag egész szépen ment. Mindenesetre én nagyon belecsodálkoztam az emberekbe.

aztán felborult a lelki egyensúlya és örjöngött. Akikkel a legnagyobb jót tettem azok voltak a leghálátlanabbak. S itt nem volt különbség intelligens és tanulatlan, gazdag vagy proletár között. A gyűlölet és irigység győzött az ész, belátás és emberség fölött.

24 mázsa ruhaneműt érkezett, nagy falvak nem kaptak annyit, mint tévedésből a kicsi Batta – mégsem volt elég. Volt olyan aki 4-5 ezer forint értéket kapott – és képes lett volna feljelenteni. Hogy mennyire őrültek voltak azt mutatja az a tény hogy jóformán senki nem volt megelégedve és mindegyik arról panaszkodott, hogy a másik milyen sokat és jót kapott.

Egy jellemző eset: Az egyik leggazdagabb paraszt „felesége" azt mondta, hogy legalább az ágyára adhattam volna egy dísztakarót. – s milyen rosszul esik, hogy nem kapott. Őrület! Még el se kezdtük az osztást, máris megindult a sóhajhadjárat: csak zsákszámra viszik az ajándékot, ruhát és élelmet stb. Jó hogy földet és királyságot nem küldtek. Férfiak közül talán ha 4 köszönte meg a segítséget, és a többi száz – meg száz? Hol maradt? Ki olvasod-e sorokat fogadd meg a jó tanácsom, ha hosszú életű akarsz lenni a földön, úgy „ne ossz"!! Talán még erre a témára visszatérek.

SZEPTEMBER 2.

Szentségimádásunk napja. Az ünnepi nagymisét Dr. P. Imre tartotta. Szentórát tartottak még: Ormai Gusztáv espere-plébános, Aradi Miklós nagytétényi káplán.

OKTÓBER 1.

„Ha a szamárnak jó dolga van, a jégre megy táncolni." mondja a közmondás. – Tekintettel arra, hogy még különösebb jó dolgom sem volt, hogy még pontosabbá tegyem helyzetemet, s mivel nem volt a hitoktatásra hely az iskolában, s így csak este 5 óra után lehetett volna hitoktatni, elkezdtem a „Mars" féle sekrestye megnagyítását. Se pénz – se posztó. Majd meglátjuk mi lesz a vége – ez volt a jeligém.

NOVEMBER 1.

Mindenszentek ünnepe. Halottak estéjén szépen voltak. Itt emlitem meg a litániákat, melyek a szomorúbbnál is szomorúbbak voltak. Alig 30-40 hívő lézengett. Igaz, hogy őrületes burgonya és tengeri termés volt és rengeteg a munka, de a tényen ez nem változtat.

DECEMBER 9.

Megkezdődött a sekrestye meszelése. Bár nagyon nagy erőfeszítések árán, de mégis csak befejeződött az épités. A sátáni „ellentámadás" persze itt sem maradt el. A kedves Hivek közül ilyen hangok hallatszottak: tanítson a plébánián, milyen ravasz; most építi a sekrestyét - nem tudom, hogy mi ebben a ravaszság.

Egy másik: nem lehet a végsőkig feszíteni a húrt! Mármint a pénzköltést. Ezt a leggazdagabb parasztember mondotta aki kb 8-10.000 forint adót fizet az államnak és 50.-ft. azaz ötven forintot az Egyháznak. S mert hogy a sekrestyén is kértünk 50.-forintot, szegényke tönkre akar menni. Ez nem más, mint Szabó József. Gondolom a jósnőjének egy alkalommal többet ad, mint Egyházának egész életében.

A sekrestye építésénél segítettek: Drelocz Sándor, Lehoczki Ferenc, Bugyimka István, Bognár József, Drevenka János, Simkó Árpád, Hurán Károly, Timár Géza, V. József, V. Ferenc, kőművesek. *(Ez a 2 név aláhúzva szerepel a könyvben - szerk.)* – Molnár Nándor, Százhalmi Gyula, Százhalmi István, Nagy E. stb. – A gyerekek is asszisztáltak persze. Kivált közülük Kovács Isti – Tőke Márta. De nagyon kötetlenül ment az egész.

Elment a kedvem örökre az u.n. társadalmi munkától. Förtelmes lealázó, idegtépő munka. Mindenki ócsárolja a másik munkáját. Fölényesek és így is csinálják „No, Isten nevében". – A családok nagy része be sem fizette a kért összeget. Családonként 50 forintot. A Csepeli egyházközösségtől kaptam 3.000 ft kölcsönt. Ezzel tudtam indulni és a meglévő 6900.- ft megmaradt alappal.

DECEMBER 15.

Végetért az adventi lelkigyakorlat. Gy. Pál nyugalmazott esperes-plébános tartotta. A hűséges gárda most is szép számmal megjelent.

DECEMBER 20.

Befejeződtek a kült. javítási munkák. Évtizeden óta használhatatlan a plébánia vize. Ihatatlan, édes, vasas, főzésre és mosásra nem alkalmas. Tizenhárom éve a szomszédoktól hordjuk a vizet. Most már szüleim lassan nem birják és egyébként is lehetetlen állapot. Még talán 1949-ben rendben tartották, „kitisztitották", de csak most láttam, hogy lelkiismeretlen munkát végeztek. Széll Pál dunafüredi kútfúró mester látott munkára. Először is kitisztította, vasak, pléhok, cserepek, téglák, s más egyéb anyagok kerültek a felszínre.

Ezután tovább fúrt, amíg egy bővebb forrást talált, és ha nem is tiszta jó homokos talaj van, de legalább is nem gittes, hanem homookos az agyag. Tovább nem fúrhatott, mert ott újabb agyagréteg kezdődött. Az új furatba egy csövet engedett le, alul és oldalt homokkal, sóderrel és faszénnel, hogy a vizet átszürje.

A vizet megkóstoltuk. Ha nem is a legjobb, de iható. Megpróbáltuk a mosást is, nem is lehet összehasonlítani a régivel. Ime itt egy gyenge vázlatom, mert nem értek a munkálatokhoz. Be fogom küldeni nagyvizsgálat végett a vizet, hogy fogyasztásra alkalmas-e? Ha megmarad nagy víz esetén is a víz feljavult fogyasztható állapota, akkor érdemes volt a nagy munkálat, és a plébánia nagyon nagy gondja oldódott meg. Ha nem, úgy kedves utód sajnállak téged is, mert kinlódhatsz annyit, amennyit én kinlódtam.

DECEMBER 25.

Karácsony. Nagy harcok után sikerült biztosítani a karácsonyfát is. Nem tudom elképzelni, hogy honnan sikerült biztosítani keredekedelmünknek ezt a rengeteg selejt karácsonyfát. A karácsonyfára a villanyt Kővári László szerelte fel, úgynevezett Betlehemi világítást is ő szerelte be. A karácsonyi ünnepre befordult a falu hívő serege. De azért voltak olyanok, akiket a kis Jézus szeretete nem tudott elhozni a templomba.

Még meg kell emlékeznem a pusztai (Zoltán) hitoktatásról is, amely megszünt. A beiratkozáskor meg volt a szükséges létszám, de aztán a szülők belterületi iskolába iratták be a gyerekeiket és kint már csak 13 gyermek maradt. Ezek között van két református és több be nem irt is. Igy a szükséges létszám nincs meg.

Igy hát megszünt a hittan. Ez a szülőknek jó, - 13 évig jártam ki hitoktatni eddig nem volt semmi hiba.

DECEMBER 31.

A beszámolóba: születés 31, halálozás 12, Szentáldozás 13.763, szentgyónás 6.251. Betegnél: 31 esetben, Elsőáldozók száma: 38.

Köszönjük a szöveg digitalizálásában nyújtott segítséget Tornai Boglárkának.

A megjelentetéshez köszönjük a százhalombattai Római Katolikus Plébánia együttműködését és segítségét. *(A szerk.)*

Az ortodox kereszténység

A XX. század történései *V. rész*

Századunk a helyi orthodox egyházak életében differenciálódást és integrálódást hozott. Mindkét jelenség a mindenkori politikai események függvénye volt.

A cári Oroszországban, 1917-ben bekövetkezett bolsevik forradalom lehetővé tette a Moszkvai Patriarchátus visszaállítását, továbbá a Grúz Egyház önállóságának

– autokefalitásának – helyreállítását is. (A Grúz Egyházat korábban – 1811-ben – a cári hatalom beolvasztotta az Orosz Egyházba).

A balkáni háborúk és az I. Világháború nyomán újabb területek váltak le a Konstantinápolyi Patriarchátusból és a Görögországi Egyház részei lettek.

Az 1920-as években végrehajtott lakosságcsere következményeként – mely a törökországi görög lakosság kiűzését jelentette – a Konstantinápolyi Patriarchátusnak Törökországban igen kevés híve maradt. Ennek ellenére 1922-ben bejelentette juriszdikciós (joghatósági) igényét Európa, Amerika, Ausztrália egész orthodox szórványára.

Az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása után jött létre Jugoszlávia, Románia, Csehszlovákia, amelyek egy-egy egységes autokefál egyházzá integrálódtak. A cseheknél-szlovákoknál létrejött két egyházszervezetet, a Konstantinápolyi Patriarchátus, valamint a Szerb Egyház támogatta.

A Bulgár Egyháznál 1945-ben megszűnt az 1872 óta fennálló szakadása. 1953-ban pedig visszaállították a Bulgár Patriarchátust – a középkori Tirnovói Patriarchátus felújításaként.

A két világháború között alakult meg a Lengyelországi, valamint az Albán Orthodox Egyház. Ezekben az években jöttek létre az Oroszországból kivált balti államok: Finnország, Észtország, Lettország, Litvánia autonóm Orthodox Egyházai – a Konstantinápolyi Patriarchátus főhatósága alatt. A többiek egyházmegyéket alkotva az Orosz Orthodox Egyházon belül. A II. Világháború után csak a finn egyház maradt önálló, a többi újra az Oroszországi Patriarchátus része lett.

A bolsevik forradalom utáni emigráció szinte valamennyi kontinensen számos, szakadár egyházi szervezetet hozott létre.

A Földközi-tenger keleti medencéjében az Alexandriai, Antióchiai, Jeruzsálemi Patriarchátus – az 1922-es lausannei szerződés alapján – kikerültek a török fennhatóság alól, azonban továbbra is mohamedán-arab környezetben maradtak, kisebbségi, helyenként szórvány-sorban. Az Antióchiai Patriarchátus az utóbbi évszázadokban arab nemzeti jelleget öltött. Így csak vallásilag üt el a környezetétől.

A Ciprusi Egyház 1878-ban szabadult fel a török uralom alól, majd vált brit gyarmattá. 1960-ban önálló köztársasággá lett, mely lakosságának négyötöd része görög orthodox keresztény.

A két világháború között, 1923-ban ült össze a konstantinápolyi pánorthodox konferencia. Naptári kérdésekben – Julianus vagy Gergely naptár – szabad kezet adott, egyetlen kikötése volt: a húsvéti ünnepkört továbbra is az ó-naptár szerint kell ünnepelni.

1930-ban Áthosz-hegyén zsinatelőkészítő konferenciát tartottak, mely 16 pontban foglalta össze a zsinat tematikáját. A zsinat a II. Világháború kitörése miatt elmaradt.

A „szocialistává" lett nemzeteknél az Orthodox Egyházak elsőként találták magukat szembe az ateista államhatalommal. A vele való együttélés módját az állam és az egyház különválásának elve határozta meg.

„Sem a feudális fejedelemségek korában, sem a tatár iga alatt, sem a XVII. századi zavaros időkben nem hagyta az Egyház az országot az ellenségnek, nem szerzett előnyöket gyengeségéből a saját hasznára, hanem ellenkezőleg, támogatta, egyesítette és erősítette azt minden lehetséges eszközzel" – mondta Szergij moszkvai metropolita, majd patriarcha.

A II. Világháború után három pánorthodox konferencia volt Rodoszon. Az első 1961-ben, amely összeállította a tervezett zsinat tematikáját, melyet később 1971-ben a zsinat előkészítő bizottsága alaposan átdolgozott.

A második és harmadik konferencia – 1963-ban és 1964-ben – a nem orthodox keresztény egyházakkal folytatandó párbeszéd kérdéseit vitatta meg. A dialógus megkezdésének és lefolytatásának elvi kérdéseit.

Szegedinácz Anna

Forrás:

Az orthodox kereszténység - Bp. 1984. Szerkesztette.: D. Dr. Berki Feriz protoierej, esperes adminisztrátor

„...neve, ha van, csak áruvédjegy?”

„Nem tudhatom, hogy másnak e tájék mit jelent...” Nekem az elvetett mag bölcsőjét. Nekem az erőt, mitől minden beérik. A kis országot, hol együtt sokra megyünk. Nekem a frissességet, amitől büszkeség dagasztja keblünk. Új utakat, irányokat, amikkel előre jutunk. Nekem a polcok bőségét, amiért mindenki hálás. Azt, hogy itt otthon vagyok. Nekünk a hazai gazdaságot jelenti, miért a szívünk dobban.

Ezekkel a szavakkal, sorokkal kezdődik s végződik a L... magyarországi áruházláncának egyik – úgy tűnik, véget nem érő – reklámsorozata. Ami mindenkor e szavakkal végződik: „*Minden jót, jó áron.*” Gondolná az ember, hogy ragyogó marketing szöveg, de kérdés – számomra legalábbis –, hogy marketingfogás ez, vagy a mártírköltő személyét és sorsát ismerve, inkább kufárkodás?

Úgy hiszem, az sem mentesíti az ismeretlen szerzőt, hogy idézőjelbe teszi Radnóti Miklós kezdő sorát. (Mert a gyanútlan tévénéző szövegbe ágyazva nem is észleli az idézőjelet talán.) Majd így folytatja: „Van itt minden: erőből termesztett saláta; méhek, akik összehordják az ország mézét; dagadt kebellel tésztát dagasztó péknő (!); irányok, amikkel előre jutunk (tessék?); és természetesen a szívet dobogtató gazdaságunk. Rázzuk az alkatrészeket jól össze, és máris kész a márkázott hazaszeretet. Hát nem költői?” – teszi fel a kérdést a bátor marketinges. Majd így vélekedik: „Tény és való: Radnóti Miklóst be lehet idézni egy reklámban. Lehet vitatkozni, ez mennyire elegáns, ám semmi nem tiltja”.

Nos, a szerző „poétikáját” nehezen fogadjuk el – szerintem –, ha tudjuk azt is, mikor írta hazafias versét a költő: 1944 nyarán. A háború vége táján, amikor ugyancsak kaszált már – ártatlanok között is – hazánkban a halál. Amikor ordas eszmék diszkriminációja okán már a költő is „megszámláltatott”… De mégis, így is félti a „lángoktól ölelt kis országot”, messze-ringó gyermek-koránk világát, bár valamenynyi jelzője, metaforája félelmet, riadalmat is sejtet. Félti a „fentről pusztító” haláltól a gyárat, vasutat, a bakterház előtt játszó gyermekeket, az életet, és annak meganynyi apró mozzanatát. Munkájáért remegő földművest, a gyár udvarán hempergő komondort, a régi szerelmek nyomát…

árajánlataival: friss kacsacombot kínál olcsón, literes tejet, és reszelt tormát „Hazánk kincseiből”. Majd néhány hét múltán ugyanezzel a körettel pünkösdi – talán hasonló, gyatrább – árajánlatokkal. (Miközben gyanútlan’ virágozik majd erdeinkben a kakasmandikó.) És – úgy tűnik – folytatja tovább marketing-akcióját adventen át karácsonyig, majd szilvesztertől következő esztendő farsangjáig, s netán akciós, diéta-kínálatokkal áll majd elő nagyböjt előtt.

Majd hazánkban élő népünkről szól, ugyanvalóst sajátos gondolatokkal: „Hisz bűnösök vagyunk mi, akár a többi nép, / s tudjuk miben vétkeztünk, mikor, hol és mikép.” Nem egyebet tesz a költő, mint azt, hogy magára vállalja népének azon bűneit is, amiket ellene követhetnek el. Majd így szólnak versének utolsó sorai: „de élnek dolgozók itt, költők is bűntelen, / és csecsszopók, akikben megnő az értelem, / világít bennük, őrzik, sötét pincékbe bújva /, míg jelt nem ír hazánkra újból a béke ujja, / s fojtott szavunkra majdan friss szóval ők felelnek / Nagy szárnyát borítsd ránk virrasztó éji felleg.”

Idézzük fel újból a szerző – szerintem olykor dagályos – felsorolását, majd vessük össze a nemrég elmúlt húsvéti akciós

„Be lehet Radnóti Miklóst idézni egy reklámba” – állítja kategorikus imperatívuszában a marketingszerző – hisz’ ezt senki sem tiltatja. Szerintem több ez kegyeletsértésnél, amit a szerző tesz áruvédjeggyé silányítja Radnóti Miklós nevét.

Ez, persze csak a kérdés egyik oldala, óhatatlan’ felvetődik a megrendelő felelőssége is. Mert ahogy tapasztalom, nem csak kereskedelmi tévéadók sugározzák a Radnóti Miklós nevét devalváló reklámokat…

Szaniszló József

Százhalom

2021. MÁJUS

26 HÉTFŐ Ervin, Klétusz	3 HÉTFŐ Tímea, Irma, Jakab, Fülöp	10 HÉTFŐ Ármin, Pálma, Izidor	17 HÉTFŐ Paszkál, Ditmár, Rezeda	24 HÉTFŐ Pünkösd Eszter, Eliza, Vanessza	31 HÉTFŐ Angéla, Petronella
27 KEDD Zita, Mariann, Anasztáz	4 KEDD Mónika, Flórián	11 KEDD Ferenc	18 KEDD Erik, Alexandra, János	25 KEDD Orbán, Gergely	1 KEDD Tünde, Jusztinusz
28 SZERDA Valéria, Péter	5 SZERDA Györgyi, Irén	12 SZERDA Pongrác	19 SZERDA Hlvó, Iván, Milán	26 SZERDA Fülöp, Evelin	2 SZERDA Kármen, Anita, Péter, Marcellinusz
29 CSÜTÖRTÖK Péter, Katalin, Roberta	6 CSÜTÖRTÖK Ivett, Frida, Judit, Yvett	13 CSÜTÖRTÖK Szervác, Imola, Imelda	20 CSÜTÖRTÖK Bernát, Bernardin, Felícia	27 CSÜTÖRTÖK Hella, Pelbárt, Ágoston	3 CSÜTÖRTÖK Klotild, Cecília, Károly
30 PÉNTEK Katalin, Kitti, Zsófia, Piusz	7 PÉNTEK Gizella, Gusztáv, Bendegúz	14 PÉNTEK Bonifác, Gyöngyi	21 PÉNTEK Konstantin, András	28 PÉNTEK Emil, Csanád, Vilmos	4 PÉNTEK Bulcsú, Kerény, Kerubin
1 SZOMBAT Munka ünn. Fülöp, Jakab, Zsaklin, József	8 SZOMBAT Mihály, Győző	15 SZOMBAT Zsófia, Szonja, Döníz	22 SZOMBAT Júlia, Rita, Emil	29 SZOMBAT Magdolna, Magda, Ervin, Léna	5 SZOMBAT Fatime, Fatima, Bonifác
2 VASÁRNAP Zsigmond, Atanáz, Zoé	9 VASÁRNAP Gergely, Katinka, Alberta, Édua	16 VASÁRNAP Mózes, Botond, János	23 VASÁRNAP Pünkösd Dezső, Vilmos, Renáta	30 VASÁRNAP Janka, Zsanett, Johanna, Nándor	6 VASÁRNAP Norbert Norberta Cintia

Fotó: Pap Miklós